

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Orhan ALSAÇ
6. Orhan ALSAÇ K. Nesip AKSÜT
7. Ziya UNUR Üstadın Ardından Ahmet AKKAN
11. Resne Mahfeli ve Bir Mühür Suha UMUR
17. Edinburg El Yazması, No. 1696 Celil LAYIKTEZ
23. Semboller Raşid TEMEL
26. Akıl Yolu İle İman ve Ahlağa Yöneliş Ahmet AKKAN
31. Çırak Mason - Hamtaş Epizodu Tamer AYAN
42. Masonluk ve Müriyet Nezih RONA
46. Masonluğa Davet Mişel MARGULİS
54. Masonluk Neler Söyler Argun BERKER
58. Gelişmenin Temel İlkesi Ali İffet AKTAN
65. Jean Theophile Desaguliers A. Hikmet ÖZÜMERZİFON
70. Localardan Haberler Mimar SİNAN
74. Aramızdan Ayırsanlar Mimar SİNAN
75. Ehlisat Günen İPEKÇİ

Kapak Kompozisyonu : SİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 143 55 72 - 145 32 48 ☆ İSTANBUL - 1991

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AITTİR.
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 79 Nuruziya Sokağı, 25, Beyoğlu Tel : 149 24 51 MART 1991

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Orhan ALSAÇ
6. Orhan ALSAÇ K. Nesip AKSÜT
7. Ziya UMUR Üstadın Ardından Ahmet AKKAN
11. Resne Mahfeli ve Bir Mühür Suha UMUR
17. Edinburg El Yazması, No. 1696 Celil LAYIKTEZ
23. Semboller Raşid TEMEL
26. Akıl Yolu İle İman ve Ahlaka Yöneliş Ahmet AKKAN
31. Çırak Mason - Hamtaş Episodu Tamer AYAN
42. Masonluk ve Hürriyet Nezih RONA
46. Masonluğa Davet Mişel MARGULİES
54. Masonluk Neler Söyler Argun BERKER
58. Gelişmenin Temel İlkesi Ali İffet AKTAN
65. Jean Theophile Desaguliers A. Hikmet ÖZÜMERZİFON
70. Localardan Haberler Mimar SİNAN
74. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
75. Fihrist Günen İPEKÇİ

EN MUH.-. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim;

Bütün localarımız yeni görevlileri ile girdikleri yeni çalışma döneminde programlarını yapmış ve kardeşlerine sunmuş olmalıdırlar.

Tüzüğümüze göre Büyük Hatip raporunun localara ulaşması ne yazık ki çalışma programlarının hazırlanmasından sonraya kalıyor. Localara bu nedenle pek yardımcı olamıyor.

Muhterem loca yöneticilerinin bu raporu dikkatle incelemelerini ve hiç olmazsa gelecek dönem çalışmalarında yararlanmalarını rica ediyorum.

Bazı localarımız belirli bir konuyu alıp onu her yönü ile incelemeyi ve sonunda bir bütün olarak yayınlayarak kitaplığımıza hediye etmeği düşünmüşler. Çok da iyi etmişler. Çünkü sahip çıktığımız ve dış dünyamızda da uygulayıp savunmaya yemin ettiğimiz ilkelerimizin hemen hepsi bugün güncel konular halindedir.

Onları her yönü ile incelemek, irdelemek bugün her zamankinden daha çok yapmamız gereken bir çalışmadır.

Düşünce özgürlüğü, insan hakları, laiklik, insan sevgisi, kardeşlik üzerinde uzun uzun durulacak konulardan bazılarıdır.

Bu vesile ile yeni seçilen Muhterem Üstaplara ve yeni görevlilere başarılı çalışmalar diliyorum.

Sevgili Kardeşlerim;

Bu mesajımı yazarken bütün temennim yurdumuzun yakınlarında esen savaş rüzgarlarının dağılması; hem bizim için hem de bütün insanlık için mutsuzluk ve ızdırıp kaynağı olacak bu tehlikenin uzaklaşmasıdır. Evrenin Ulu Mimarı Yurdumuzu böyle bir afetten korusun, bütün insanlara akıl ve hikmet nasip etsin.

Hep beraber dileyelim öyle olsun.

Kardeş sevgilerimle.

Orhan ALSAÇ
Büyük Üstad

Orhan ALSAÇ K.:

Nesip AKSÜT

Büyük Üstadımız En Muhterem Orhan ALSAÇ kardeşimizi sadece ismi ile anarken ona en büyük saygıyı ifade ettiğime eminim.

"Orhan ALSAÇ" ismi her türlü unvanın üstünde bir mana taşımaktadır.

Çünkü, O, kendisini samimiyetle ve sağlığını hiç düşünmeden Masonluğa adanmış çok değerli bir kardeşimiz ve Büyük Üstadımızdı.

Gerek Masonlukta, gerekse dış âlemden büyük mevkiler işgal etmiş olmasına rağmen hepimize örnek olacak tevazu sahibi idi.

Masonluğun manevi yapısını mesajları ile aydınlatırken; özel sohbetlerinde de nükteli konuşmaları bizleri güçlendirirdi.

Büyük üstadımızın, basınla yaptığı mülakatlarda Masonluğun dış âleme tanıtılması yolundaki büyük gayretleri hepimizin minnetle anacağı bir husustur.

Orhan ALSAÇ K. miz mimarlık sanatındaki tüm teknik ve estetik yetenekleri ve Masonlukta derin bilgisi ve camiamızın binalarının yenilenmesi ve yeni mekânlar kazanılması için sarf ettiği çabalar dolayısıyla da her zaman şükranla anılacaktır.

Her faniye nasip olmayacak bilgi ile kültür birikimini insan sevgisini ve ruhunun güzelliklerini aksettiren zekâ pırıltıları ile dolu gözlerinin ifadesi hiçbir zaman unutulmayacaktır.

1914 yılında İstanbul'da doğan Büyük Üstadımız Güzel Sanatlar Akademisinde başladığı Mimarlık eğitimini 1940 yılında Münih Yüksek Teknik Okulunda tamamlamıştı.

1941 yılında yurda dönen ALSAÇ Bayındırlık Bakanlığında çalışmaya başlamış 1960 yılında Müsteşarlığa yükselmiştir.

Daha sonra sırasıyla, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektör Yardımcılığı, İş Bankası İnşaat Bürosu Başkanlığı ve Tubitak Yapı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur.

1976 yılında Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde Öğretim Üyesi olarak çalışmaya başlayan Orhan ALSAÇ kardeşimiz 1977 yılında Profesör olmuş, 1983 yılında emekliye ayrılmıştır.

Bu arada 1951 - 1983 devresinde Gayri Menkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığında bulunmuş ayrıca, bir çok Sosyal hizmet Derneklerinin kurucu üyesi olmuştur.

En Muhterem Orhan ALSAÇ kardeşimiz, Bilgi Muhterem Locasında 2.4.1952 tarihinde tekris edilerek nura kavuşmuştu.

1958 yılında Üstadı Muhterem seçilen kardeşimiz, 1962 yılında yeniden bu göreve seçilmiş ve bundan sonra Üçgül ve Denge Muhterem Localarının kurucu üyeliğinde bulunmuştur.

1956 yılından itibaren Büyük Görevliler Kuruluna seçilmiş olan Büyük Üstadımız aradaki kısa fasıllar hariç vefatına kadar muhtelif görevler alarak Kurul çalışmalarına devam etmiştir.

Sırası ile;

1956-57-58	de	Bü.: Hat.: Yard.
1967-1969	"	Bü.: II. Nazır
1969-1971	"	Bü.: II. Muh.:
1971-1973	"	Bü.: Da.: Muh.:
1973-1975	"	Bü.: San.:
1975-1977	"	Bü.: II. Nazır
1981	"	Bü.: I. Nazır
1982	"	Bü.: Üs.: Kaymakamı
1984	"	Bü.: I. Nazır
1986	"	Bü.: I. Nazır
1988	"	Bü.: Üstad
1990	"	Bü.: Üstad

görevlerine seçilmiştir.

25. 2.1991 tarihinde Ebedi Maşrıka intikal eden Büyük Üstadımız En Muhterem Orhan ALSAÇ kardeşimiz, için 28.2.1991 Perşembe günü bütün badileden gelen kardeşlerimizin huzuru ile Bayındırlık Bakanlığında resmi tören yapılmış ve hayat hikâyesi anlatılmıştır.

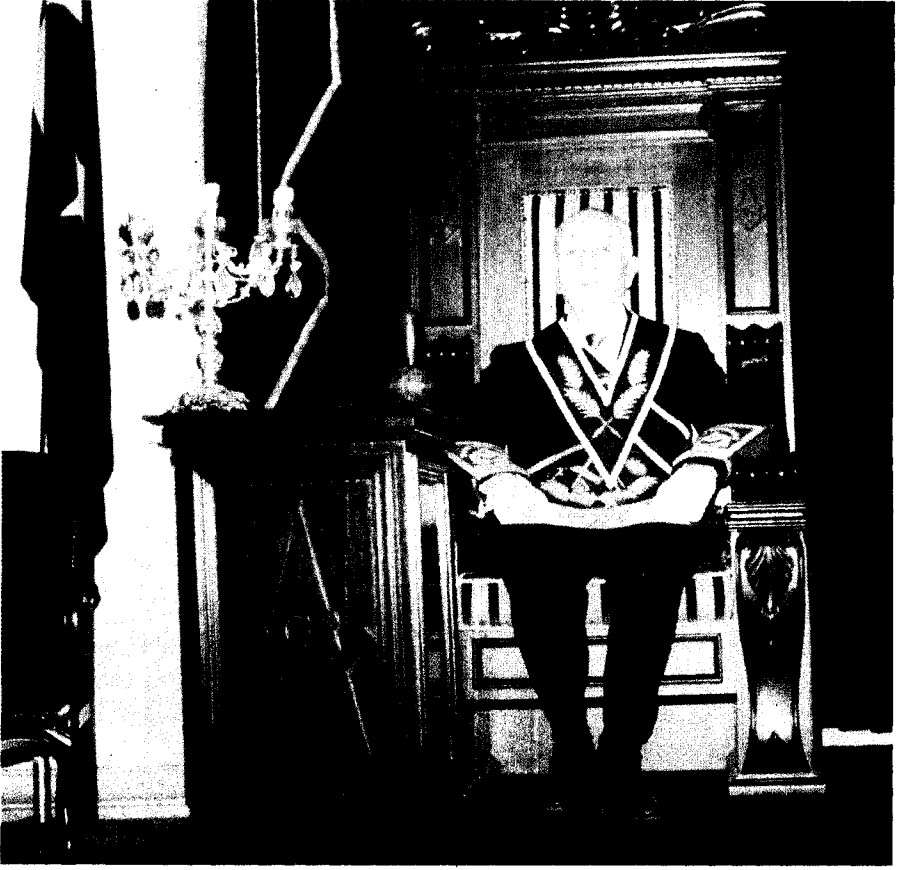
Daha sonra, Maltepe camiinde kılınan öğle namazını müteakip aziz naaşı kardeşlerimizin kendisini sayđı ile kucaklıyan kolları arasında ebedi istirahatgahında toprağa verilmıştir.

Büyük üstadımıza Evrenin Ulu Mimarından rahmet kederli ailesine ve kardeşlerimize sabırlar niyaz ederiz.

Aziz hatırası daima bizleri aydınlatacak ve rehberlik edecektir. Hiç bir şey ölmez. Her şey yaşar.

**Ebedi Maşrıka intikal eden Büyük Üstadımız
En Muhterem Orhan ALSAÇ Kardeşimizin
Ankarada yapılan Cenaze törenine katılmak için
Adana Çukurova Muhterem Locası
Eski Üs.: Muh.: AYTOK UTKAN,
Üs.: Muh.: ERDAL CERRAHOğLU,
GÜNDAR SİLAH ve NEŞET İNCİ kardeşlerimiz
dönüş yolunda geçirdikleri
trafik kazası sonunda ebedi maşrıka intikal etmişlerdir.**

**Kendilerine Evrenin Ulu Mimarından rahmet,
kederli ailelerine ve kardeşlerimize
sabırlar niyaz ederiz:**

En Muhterem Büyük Üstad
Orhan ALSAÇ
(1914-1991)

En Muhterem Büyük Üstad
Orhan ALSAÇ
(1914-1991)

ZIYA UMUR ÜSTADIN ARDINDAN

Ahmet AKKAN

Bir 7 Mayıs 1916 günü, Trabzon ilinin Of kazasının Yığa nahiyesinde dünyaya gelen Ziya UMUR, ilk çocukluk çağlarını köyde geçirdikten sonra, zahire ticareti ile meşgul babasının İstiklal Harbi'ne katılması sebebi ile ailesi ile Samsun'a göç etti. İlkokul, ilk üç sınıfını burada okudu.

Samsun Belediye Başkanı olan ve ailece çok sevilen, sayılan Hoca Amca, Hasan UMUR'un ve babasının ileri görüşlü fikirleriyle 1924'de İstanbul'a göç edilince, evvela Feyz-i Ati'de dört sene okuduktan sonra, Assomption'de prepatuar yapıp, 1929'da St. Joseph lisesine başladı.

Trabzon'un, Of kazasının Yığa nahiyesinden İstanbul'a gelen ailenin büyük çocuğu Ziya, fransız frerler mektebine devam etmekte, üç kızkardeştten en büyüğü, eve o tarihte alınan piano ile müzik dersleri almakta, en küçük kardeş Suha, bir müddet sonra fransızca tedrisath Galatasaray lisesi'nin ilk kısmına başlayacaktır.

Ziya, lise tahsili esnasında, spor takımlarının faal azası, sporcu, çok konuşan, meraklı, edebiyat ve matematikte başarılı ve oldukça haşarı bir genç olarak genellikle hafta sonları cezalı olup, bir-iki ay eve gitmediği olurmuş.

Ziya UMUR

Heyecanla yaşadığı inkılap yıllarının ve özellikle hukuk inkılabının tesirinde kalarak 1935 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ne kaydoldu. 1937'de İtalya'ya giderek, Roma Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne devama başladı. 1940'da Türk Hükümeti'nin, yabancı ülkelerdeki talebeleri geri çağırması ile, istemiye istanbul'a döndü. 1943 senesine kadar yağ iskelesindeki yazıhanede baba mesleği ticaret ile meşgul oldu ve çok para kazandı. Bu müddet zarfında Orhan Veli, Sait Fahi gibi yazar ve diğer sanatçılarla tanıştı ve hatta bir sanat gazetesi bile çıkardı.

1943'de bir fırsat bulup, hayalinde daima canlı yaşayan Roma'ya giderek, hukuk tahsiline devam ederken -eşinin tabiri ile- talebeliği aşkı, müziği, ve Roma'yı tadını çıkara çıkara yaşadı. 1944'de fakülteyi bitirdi.

Roma Hukuk ve Şark Hukukları konularında doktora yaptı. 1947'de Roma Üniversitesinde Fizik-Matematik doktoru, arkadaşı Adriana Vasselli ile evlendi. 1948-1952 ve 1955 senelerinde Cem, Ömer ve Emine dünyaya geldiler. 1955'de doçent, 1962'de profesör oldu. 1961'de eşini kaybetti.

1965'de asistam Işık Kösebay ile evlendi. Aynı sene İtalya Devlet Başkanı tarafından İtalyan kültürüne hizmetlerinden dolayı "Cavaliere Ufficiale" nişanı ile taltif edildi. 1967'de küçük kızı Sırma doğdu. Aynı yıl ilk ders kitabı "Roma Hukuku Umumi Mefhumları" yayınlandı.

Eşi Işık hemşirenin ifadesine göre "ne ön sözü, ne de son sözü" yazmayı düşünmediği önemli eseri "ROMA HUKUKU LÜGATI" 1975'de yayınlandı. Bir vesile ile "tevazu, kendini bilmektir demişti.

Son kitabı 1987'de yayınlanan "Türk Hukuk Tarihi" idi. Son senelerde büyük emek vererek hazırladığı "Laiklik" hakkındaki eser tamamlanmıştı. Ailesi tarafından bastırılması için teşebbüse geçilmiş olan bu eser, memleketimizin geleceği bakımından, kendisinden çok bahsetti-recektir.

Mimar Sinan Locasının son toplantısında, Ziya kardeşimizin, Mimar Sinan mecmuası muhtelif sayılarında neşredilmiş yazıları, neşredilmemiş konuşmaları ve metrukatı arasındaki çalışmalarının bir kitap halinde toplanarak basılması kararı alınmış ve çalışmalara başlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi'nde, Roma Hukuku, Umumi Hukuk Tarihi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihi, Türk Hukuk Tarihi, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde ise Siyasi Tarih okuttu.

1985'de resmen emekli olmasına rağmen, son gününe kadar sözleşmeli olarak hocalığa devam etti.

1945'de Roma'da Matteotti hocasında tekeris olmuş olan Ziya UMUR Kardeş, 1949'da Hürriyet locasına katıldı. 1951'de de Müsavat locasına tebenni etti. Bu locada, muhakkik, sekreter, nazır ve iki defa Üs.. Muh..lik görevlerini yaptı. uzun seneler, Büyük Loca Delegesi olarak konvanlara katıldı, Büyük Kurul'a girdi. İki yıl Büyük Hatiplik, altı yıl da Bü.. Sek..lik yaptı. Vefat ettiğinde, uzun seneler emek verdiği Mimar Sinan Locasının Üs.. Muh..i idi.

EKSR TYŞ reorganizasyonunda, Dirlik Hakim Şapitri'nde 18 dereceli olan kardeşimiz, Gerçek Areopaji'ndan geçerek 21 Aralık 1975'de aktif

33. derece HBUMf oldu. Üç yıl Büyük Şansölye, vefatına kadar da dokuz yıl Büyük Umumi Nazırlık görevlerini ifa etti.

Çok iyi İtalyanca, Latince ve Fransızca, fevkalade Osmanlıca bilirdi. Kütüphanesindeki binlerce kitap ve mecmua içinde, devamlı okuyarak, yazarak, çalışarak günlerini zevkince geçirirdi. Hukuk, tarih, dil bilgilerinden başka, edebiyat, müzik ve güzel sanat dallarıyla ilgili, geniş kültür sahibiydi. Büyük oğlu biraderimizin, kaimpederi Neşet SİRMAN kardeşin ifadesi ile: "Müstesna bir zeka ve fikir seyyaletine sahipti. Konuşulanları çoktan anlamış ve zihninde cevabını hazırlamıştı. Cevaplarında genellikle muhatabı kendisi ile istihza ediliyor zehabına kapılırdı. Aslında O, kendi kendisi ile alay ediyor gibiydi... Otokritik ve kritik taviz vermez karakteri, onu tanımayanları çok kerre yanlış kanaata götürürdü. Ziya kardeş, vazifeye, makam için değil, ifası gereken bir görev olduğu için talip olurdu."

O, daima gösterişten uzak kaldı. Geleneklere ve prensiplerine çok sıkı bağlı idi. Bilim dürüstlüğünde asla taraf tutmayan bir karakterde, doğruluğuna kesinlikle kanaat getirmeden en ufak bir söz söylemeyen veya kaleme almayan bir İLİM adamı idi.

O, çağdaş bilgiler düzeyinde düşünceleri ve tutarlı davranışlarıyla bir AYDIN, bir münevverdi.

FAZİLET, antik çağda, ölçülülük anlamına gelirken, orta çağda Tanrı buyruklarını yerine getirme, rönesansta insanlığa güven, yeni çağda amme menfaatini kendi menfaatine üstün tutma, günümüzde kendi kendini aşma gücü olarak tarif edilen fazilet, Ziya kardeşimde, bütün asırların tarifini içerir.

Her hangi kitaplı bir din hakkında sorulan bir suale, o din kitabındaki yeri ile cevap verecek kadar, dinler tarihindeki geniş bilgisi ve laiklik hakkındaki engin tutumu ile ÖLÇÜLÜLÜĞÜ, vicdanında hissettiği adalet duygusu ile ALLAHA İNANIŞI, VEFAKARLIĞI, İNSAN SEVGİSİ ve ALTRÜİZMİ ve nihayet bitmek tükenmek bilmeyen, KENDİ KENDİNİ AŞMA ARZUSU ile FAZİLETİN timsaliydi. Bir makalesinde "HİKMET"i anlatır ve HAKİM kişiyi kısaca, "AKILLI ve İYİ AHLAKLI" insan olarak tarif eder.

Evet kardeşlerim, ZİYA UMUR kardeşim, ALİM, MÜNEVVER, FAZİL, HAKİM ve LAİK kişiliği kendinde sembolleştirebilmiş bir MA-SON ABİDESİ idi.

"VİRTUS JUNCTUM MORS NON SEPARABİT"

(FAZİLETİN BİRLEŞTİRDİKLERİNİ ÖLÜM AYIRAMAZ),

slogamı ile ölmez hatırası önünde tazim ile eğiliyorum.

RESNE MAHFELİ ve BİR MÜHÜR

Suha UMUR

Çok sevdiğim, kıymetli Kardeşim Faruk Şaşar, kısa bir müddet önce telefonla beni arayarak heyecanlı bir şekilde, Masonlukla ilgili bir mühür bulduğunu, henüz ne olduğunu anlamadığını, bana göstermek istediğini söyledi. Mühür benim elime geçinceye kadar Faruk Şaşar K. mühürdeki yazıları okumuş ve Resne Locasının Mısır Obedyanasına bağlı olduğu zamanki mühürü olduğunu anlamıştı. Faruk Şaşar K. mühürün noksan olan sapını yaptırarak Büyük Locaya hediye edeceğini söylemiştir. Büyük Locamızın, ilerde kurulması düşünülen "müze"si için elde bazı müze eşyası bulunmaktadır. Bu mühür, Resne Locasının önemi bakımından müze'nin kıymetli bir parçası olacaktır. Bu bakımdan Faruk Şaşar Kardeşimize ne kadar teşekkür etsek, azdır.

Resne Locası, 1909 senesinde Maşrık-ı Azam-ı Osmanî'nin kuruluşunda yer aldıktan başka, 1970 senesinde, artık mevcut olmadığı halde, Türkiye Büyük Locasının intizamının kabul edilmesinde büyük rol oynamıştır.

38 mm çapındaki pirinç mühürün ortasındaki gönye-pergel, alev saçan yıldız, mala-çekiç ve akasya-defne dallarının etrafında şu yazılar okunuyor:

RESNE MAHFELİ NUMRO 119

Tarih-i tesis

Sene 5909

MISIR MAHFEL-İ EKBER-İ VATANİSİNİN TAHT-I RİYASETİNDE¹

Masonluk Mısır'a, Napolyon'un Mısır Seferi (1798-1799) ile Fransız ordusu tarafından getirildi. 1802'den itibaren Grand Orient de France'a bağlı olmak üzere, İskenderiye, Kahire, Port Sait, İsmailiye, Süveyş gibi şehirlerde bir çok Loca açıldı. Diğer Obedyanslar da aynı şehirlerde Localar açmak için adeta yarıştılar. 1912'de Mısır'da sekiz İngiliz, dokuz Fransız, yedi İtalyan, iki Alman, iki Yunan, bir İspanyol ve bir de Romanya Büyük Locasına bağlı Loca faal durumda idi.

Anglo-Sakson Masonluğu Mısır'da nisbeten geç tarihlerde görülmüştür: ilk İngiliz Locası Saint John's 1862'de İskenderiye'de açıldı. Bunu diğerleri takip etti. 1899'da Mısır ve Sudan'daki İngiliz Localarını idaresi altına alan bir İngiliz Bölge Büyük Locası kuruldu. 1932'de 17 Loca bu Bölge Büyük Locasına bağlı idi. Mısır'daki Masonluğun en büyük hususiyeti, Menfis Riti'nin burada gelişmiş olmasıdır.

Asıl muntazam **Mısır Millî Büyük Locası** "Grande Loge Nationale d'Egypte", 8 Mayıs 1876'da kurulmuştur. İlk Büyük üstadı Dr. İkonomopulo'yu Hidiv Tevfik paşa ve 1889'da İdris bey Ragıp takip etmiştir. Bu tarihte, Mısır Büyük Locasının 25 Locası bulunmakta idi. 33 derecesi ile Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti ve 96 derecesi ile Menfis Riti de üyelerini bu Büyük Locadan almakta idiler.

Mısır Büyük Locasının 1931 tarihli yıllığına göre, kuruluşundan 1931 senesine kadar Mısır Büyük Locasına bağlı olarak açılmış olan 351 Locanın 120'si faal vaziyettedir. Bu Localar, başta elbette Arapça olmak üzere, Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Yunanca, Ermenice vs. dillerinde çalışmaktadırlar. Üç Loca da çalışmalarını Türkçe yapmakta idi:

Bunlar, Kahire'de 76 numaralı Ararat Locası ile 329 numaralı El-Yıldız Locaları ile İstanbul'da, 119 numaralı Resne Locası² idi.

Resne Locası, 1909'da Maşrik-ı Azam-ı Osmanî kurulmadan az önce, İstanbulda, Türkçe çalışmak üzere Mısır Büyük Locasına bağlı olarak 119 numara ile teşekkül etmiştir. İlk üstâdı Muhteremi, Resneli Niyazi Beyin³ kardeşi eczacı Osman Fehmi K. idi⁴.

Memleketimizde, meşrutiyetten sonra, evvelâ 3 Mart 1909'da

Şûrayı Âli, arkasından 1 Ağustos 1909'da Maşrık-ı Âzam-ı Osmanî kuruldu. Maşrık-ı Âzam'ın kurulması için yedi Locanın teşkili lâzımdı. Bunun için daha 3 Mart tarihinde, yani ilk kuruluş toplantısını yaparken, Yüksek Şûra 4 tane Loca tesis etmişti. Mısır Obedyansına bağlı olarak çalışan Resne Locası da, kendi obedyansından ayrılarak beş numaralı patent ve aynı isimle bunlara katıldı. Böylece Resne Locası Maşrık-ı Azam-ı Osmanî'nin kuruluşuna katılan yedi Locadan birisi oldu.

1948 tarihinde Türkiye'de Masonluk yeniden çalışmaya başlamış fakat Büyük Locanın intizamını kabul ettirebilmesi kolay olmamıştır. İngiltere Büyük Locasının neşretmiş olduğu "Büyük Locayı tanıma prensipleri"ndeki bütün hususlar yerine getirilmiş olduğu halde **menşe intizamı** tamam değildi: Her Büyük Locanın muntazam bir Büyük Loca veya muntazam üç veya daha fazla Loca tarafından usulü dairesinde tesis edilmiş olması gerekirken Türkiye B. Locası, Yüksek Şûra tarafından kurulmuş görünüyordu.

Bu durumu düzeltmek için 29 Nisan 1965 tarihli Büyük Loca toplantısına katılan ve İskoçya Büyük Locası tarafından görevlendirilen bir heyet özel bir merasimle Türkiye Büyük Locasını "**tanzim**" etmiştir (consécration). Bu suretle Türkiye Büyük Locası dünya Masonluğu içinde muntazam bir Büyük Loca olarak ilân edilmiştir. Her ne kadar bu törenden sonra bazı Büyük Localar Türkiye Büyük Locası ile dostluk münasebetleri kurmuşlar ise de, başta İngiltere Büyük Locası olmak üzere bazıları da "**menşe**" meselesini halledilmiş saymadıklarından Türkiye Büyük Locasını tanımak istememişlerdir.

Araştırmalar uzun zaman devam etmiş, nihayet, 1909'da Türkiye Büyük Locası'nın (Maşrık-ı Azam-ı Osmanî'nin) kuruluşuna katılmış olan Localardan birisinin, **Resne Locası**'nın İngiltere Büyük Locası tarafından muntazam olarak tanınmış Mısır Büyük Locasına bağlı muntazam bir Loca olduğu anlaşılmış, Türkiye'deki diğer Locaların da bu Locadan türemiş olabileceği kabul edilmiştir. Bu hususta İngiltere Büyük Locasına verilen bir rapor sureti aşağıdadır⁵:

Türkiye Büyük Locası:

Senelerce evvel Türkiye Büyük Locası, tanınmak maksadı ile P. Muh. B. Üstadımıza müracaatta bulunmuş idi.

Bir müddet uykuda kalan ve 1948 yılında tekrar uyanan, faaliyeti-

nin ilk zamanlarında tanınmamış bulunan bu Büyük Locanın menşei hakkında Dış Temaslar Komitesi, gayet uzun süren, tafsilâtlı bir araştırma yapmıştır. İlk nazarda gözükken, bu Büyük Locanın tamamile gayri muntazam olan Fransız Grand Orient'ından neşet ettiği idi, ancak son aylarda bu Büyük Locanın, Mısır Büyük Locası tarafından desteklenerek kurulduğu, ve o zamanlar Mısır Büyük Locasının İngiltere Büyük Locası tarafından tanınmakta olduğu hususunda bazı deliller ortaya çıkmıştır.

Komite bu iddianın doğruluğu hususunda ikna olmuş ve 1935 yılında, veya o civarda, uykuya dalan Büyük Loca ile 1948'de uyanan Büyük Loca arasında sıkı bir bağ olduğu hususunda da kabul etmiştir.

1935 yılında Türkiye Büyük Locasına bağlı Locaların, Mısır Büyük Locası tarafından Arapçaya tercüme edilen, ve Türkçe'ye çevrilen bir İngiliz ritüeli kullanmakta olduklarını belirtmek ilgi çekicidir.

Bu çalışma programının 8 inci maddesinde Türkiye Büyük Locasının tanınması için bir teklif mevcuttur.

— Freemasons' Hall, Londra
21 Temmuz 1970

A.S. Frere (imza)
Başkan

Nihayet, 1970 yılının Eylül ayında İngiltere Büyük Locası ve bunu takiben henüz Türkiye Büyük Locasını tanımamış olan diğer Büyük Localarla dostluk münasebetleri kurulmuş ve Türkiye Büyük Locası dünyadaki muntazam Büyük Localar arasındaki yerini almıştır⁶. Kıdem bakımından, kuruluş tarihi olarak 1909 senesi kabul edilmiştir.

1. Mısır Millî Büyük Locasının idaresi altında 119 numaralı Resne Locası-Kuruluş tarihi: 1909.

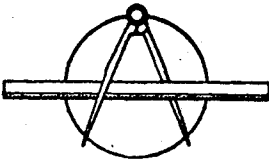
2. 1931 tarihli Yıllıkta, Resne Locası için, **mehdüm** tâbiri kullanılmaktadır. Hedm edilmiş, yıkılmış demektir.

3. **Kahraman-ı Hürriyet Resne'li Niyazi bey (1873-1913)**, İttihat ve Terakkî'nin ileri gelenlerindedir. Masondur. 1908'de meşrûtiyetin ilânında büyük rol oynamıştır. **Yeni hükümet Niyazi beyi ve Enver beyi "hürriyet kahramanı" ilân etmiştir.**

4. **Dikkati çeken bir husus da şudur:** Mısır Büyük Locasına bağlı 120 numaralı Locanın adı **Niyazi'dir.** (Kahire'de Arapça dili ile çalışmakta olan bu Loca da 1931 tarihli yıllığa göre **mehdüm'dur.**

5. **Nafiz EKEMEN**, Arşivlerimiz içinde 1965 Olayları, İstanbul, 1978, s. 110.

6. Daha fazla bilgi için Bk. Fikret ÇELTİKÇİ, Hür Masonluk Tarihinden Notlar, İstanbul, 1982, s. 418-23.

Edinburg El Yazması, No. 1696

(The Edinburgh Register MS. 1696)

Celli LAYIKTEZ

Bu döküman 1930 yılında Edinburg Arşivlerinde Charles T. McInnes tarafından bulunmuştur. A.Q.C.'un 43 üncü sayısında fotografik görüntüsü ile (1930), Knoop, Jones ve Hainer tarafından da «Early Masonic Catechisms»de yayınlanmıştır.

1696 yılında kimin tarafından ve hangi şartlar altında yayınlandığı meçhuldür. Yayınlanma tarihi Operatif masonluğun Spekülatif masonluğa geçiş dönemine rastlar. Bilinen en eski İskoç masonik dökümanı değildir. Schaw Nizamnameleri: 1598 ve 1599, Aitcheson Haven tersimatı (1598 —), Edinburg L.sı tersimatı (1599 —), Kilwinning L.sı tersimatı (1642 —), 1660'larda da İngiliz kaynaklı eski yükümlülükler daha önce kaleme alınmıştı. Ancak, Eski Yükümlülüklerdeki bazı yemin metinlerinin dışında, Edinburg el yazması dünyada mevcut en eski ritüel karakterli dökümandır. Takriben 1700 de yazılan Chetwode Crawley el yazması ile 1714 - 1720 tarihli Kevan el yazması, bazı sapmalara rağmen aynı kaynaktan gelmektedir ve araştırmacı bu üç metni paralel olarak okunmalıdır (*).

(*) Chetwode ve Kevan el yazmaları Mimar Sinan'ın ileriki sayılarında yayınlanacaktır.

Bu el yazmasının daha eski ve bugün için kayıp olan bir manüskri- den kopya edildiği muhakkaktır. 8 ci soruya cevap (Locanın ismi nedir = Kilwinning) bu kaynağı direk olarak Kilwinning Locasına veya, 1599 Schaw Nizamnamesine göre, Kilwinning Locasına bağımlı olan Güney Batı İskoçya Localarından herhangi birine bağlanmaktadır. Bazı deyimler günün mesleki lisanının dışında kullanıldıklarından anlam değişikliğine uğramışlardır. Bu nedenle de metnin, mason ritü- elini eline geçirmiş bir harici tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Herşeye rağmen, Schaw Nizamnameleri, Eski Yükümlülükler ve XVII nci yy İskoçya Locaları tersimatları ile metin karşılaştırıldığında, gerçeğe yakın bir tablo çizilebilmektedir.

Edinburg el yazması iki bölümden oluşmaktadır. (Aynı iki bölümü Chetwode ve Kevan el yazmalarında ters bir sırada görmekteyiz.) İlk kısımda masonların birbirlerini tanımalarını sağlayan bir dizi so- ru cevap vardır. Knoop, Jones ve Hamer'e göre bu kateşizmler (so- ru — cevaplı ritüel) günümüzün soru cevaplı tedrisatının kaynağıdır. Gerek Avrupa, gerekse İngiltere'de yörelere göre değişikliklere uğ- rayabilen ve zenginleşen bu kateşizimleri müşterek noktalarından birbirleriyle irtibatlandırmak mümkündür.

İkinci kısım özet anlatım şeklindedir. Birinci derece kabul Edilmiş Çı- rak tekris ritüelidir. Burada tekris merasimine «girme» denmekte- dir (entrie = giriş, entered apprentice = giren çırak, ki biz buna «kabul edilmiş çırak» diyoruz).

Yüzyıl önce kaleme alınmış Schaw Nizamnamelerinde, çırak me- rasimsiz olarak, kendisini hizmetine alan bir usta tarafından kabul edilirdi. Usta locasının zabıt defterine çırağı kaydeder sonra da ken- disine mesleği öğretirdi; çırak yeterince bilgi sahibi olunca da, halâ çırak olarak, bu defa merasimle, kabul edilirdi. İkinci ve son de- recenin eş anlamda değişik isimleri vardı: «Meslek Yoldaşı» (Fellow Craft = Kalfa), «usta mason» veya yalnızca «usta» veya «mason», bir keresinde de «mükemmel usta». Schaw Nizamnamelerinde de «usta» veya «meslek yoldaşı» (master veya fellow of craft) deyim- lerine sık sık rastlanmaktadır.

Bu derecelerin herbirine yalnızca sırların açıklanması ve yeminle ilgili bir merasim uygulanırdı. İleride gelişecek tekris veya yükseltme merasimleri de kaynaklarını buradan almışlardır.

Sırlar arasında «mason kelimesi»ni verme şekli ritüelde özel bir yer

tutmaktadır. 1637'den beri birçok harici atıflarda mason kelimesinden söz edilmekte ve bu kelime bazen batıl inançlara bağlanmakta ve korku nedeni dahi olabilmekteydi. Metinden de anlaşılacağı gibi, her derecenin kendine özgü kelimeleri vardı ve bu kelimeler de günümüzde halâ geçerlidir.

EL YAZMASI

Kelimeye sahip oldukları anlaşılan kişilere tanınmadan önce sorulacak bazı sualler :

S. 1 Mason musunuz?

C. Evet

S. 2 Bunu nasıl anlayacağız?

C. Doğru zaman ve mekânda anlayacaksınız.

(Etrafta hariciler varsa bu cevap verilmelidir. Herkesin mason olduğu ortamda ise «işaret, dokunuş ve teknisimdeki diğer noktalarla» cevabını vermelisiniz.)

S. 3 Birinci nokta nedir?

C. Birinci noktayı siz söyleyin, ikincisini ben söyleyeceğim.

Birincisi gizlemek ve saklamaktır; ikincisi ise «ketum davranmadığım takdirde boğazımı keserim» diyerek aynı anda bunun işaretini vermektir.

S. 4 Nerede kabul edildiniz?

C. Muhterem Locada

S. 5 Bir Loca nasıl tam ve mükemmel olur?

C. Köpek havlaması ile horoz ötmesinin duyulamıyacağı mesafede, bir köyden bir günlük yolda, yedi üstadla beş çırağın bulunması ile.

S. 6 Daha aزیyla tam ve mükemmel bir loca kurulamaz mı?

C. Evet, beş mason ve üç çirakla, v.s;

S. 7 Ve daha da aزیyla?

C. Sayı arttıkça eğlence artar, sayı azaldıkça, yemek iyileşir.

S. 8 Locanızın ismi nedir?

C. Kilwinning

S. 9 Locamızın yeri neresidir?

C. Kudüs Mabedi gibi, Doğu ile Batı arasında

S. 10 İlk loca nerede kurulmuştur?

C. Süleyman Mabedinin eşiğinde

S. 11 Locanızda ışıklar var mıdır?

C. Evet, üç ışık vardır: Kuzey-doğu, güney - doğu ve doğuya geçiş. İki Üstad masonu, ikincisi koruyucuyu, üçüncüsü ise duvarcı kalfayı remzeder; (the setter craft = taş yontucu mason değil de. taşları üst üste dizen, yani duvarcı kalfa).

S. 12 Locanızda bijular var mıdır?

C. Evet, üç tane biju vardır: yontulmuş taş (perpend ashtar = duvar kalınlığı kadar yontulmuş bağlama taşı), gönyeli zemin (günümüzde kare mozaik zemin) ve geniş oval (baltaya benzeyen keser).

S. 13 Locanızın anahtarını nerede bulacağız?

C. Loca kapısından üç buçuk ayak mesafede, bir yontulmuş taş ile (perpend ashtar) dört köşe koparılmış çim parçası (green divot) altında.

S. 14 Locanızın anahtarı nedir?

C. Sarkan bir dil (a weel hung tongue = iyi asılmış bir dil)

S. 15 Anahtar nerede bulunur?

C. Kemik kutu içinde

Masonlar sizi tüm bu sorularla veya bazılarıyla sınadıktan sonra ve siz de doğru cevap ve işaretleri verdikten sonra, sizi meslekten usta mason ya da kalfa olarak değil, ancak çirak olarak kabul edecekler ve size «mutfakta bulunduğunuzu anlıyorum, salona da girdiniz mi?» diye soracaklar.

C. Mutfağa ve salona girdim

S. 1 Kalfa mısınız? (fellow craft)

3. Evet

S. 2 Kalfalıkta kaç nokta vardır?

C. Beş: ayak ayağa, diz dize, kalp kalbe, el ele, kulak kulağa.

Bunları söyledikten sonra Kalfa işaretini verip, soruları soranın elini sıkınca, gerçek mason olarak kabul edileceksiniz. Kelimeler Tevratın Krallar kitabında, kısım 7, satır 21 ve Kroniklerin ikinci kitabında, kısım 3, son satırda verilmiştir.

(Chetwode Crawley ve Kevan el yazmalarında kelimeler bütün olarak verilmektedir).

Mason Kelimesinin Verilmesi

Kelimeyi alacak olan kişi ilk önce diz çöktürülmeli, sonra da korku vermek amaçlı bir merasimi takiben eline bir incil verilmeli; incilin üzerinde ketumiyet yeminini etmeğe teşvik edilmeli, yeminine sadık kalmadığı takdirde, gök kubbesindeki güneşin ve tüm cemiyetin aleyhinde tanıklıkta bulunacağına, sonucunda lanetleneneğine ve masonların onu mutlaka öldüreceklerine inandırılmalı. Ketumiyet sözünü böylece verdikten sonra, aşağıdaki şekilde yemin ettirilmeli :

«Tanrı huzurunca - ve büyük gün geldiğinde çıplak olarak Tanrıya hesap vermek zorunda kalacaksınız - birazdan göreceğiniz ve duyacağınız şeylerden hiçbirini sözlü ya da yazılı ifşa etmiyeceksiniz; hiçbir yere yazmayacaksınız, hatta kılıcınızın ucu ya da başka bir sivri aletle, kar veya kumun üzerine dahi yazmayacaksınız; konuyu kabul etmiş bir masondan başkasıyla konuşmayacaksınız; Allah yardımcınız olsun.»

Yemin ettikten sonra, en genç mason onu toplantı dışına götürür, anlamsız yüz göz ifadeleri ve hareketlerle yeterince korkuttuktan sonra, kendisine sadakat duruşunu, işareti, giriş tavrı ve kelimelerini öğretir. Bunlar şöyledir :

İlk önce, toplantı yerine döndüğünde, komik bir selamı takiben işareti vermeli ve «Tanrı bu muhterem topluluğu kutsasın» demeli; sonra, aşırı hareketlerle şapkasını çıkararak (bu hareketi yalnız giriş anında yapmalı), aşağıdaki girişinin kelimelerini vermeli :

«Tanrı, Aziz Jean, gönüye, pergel ve adi ölçek (common gauge = yorultulacak taşın boyutlarını saptayan alet) adına, muhterem locada pazartesi sabahından cumartesi akşamına kadar ustamın hizmetinde

olmaya, locanın anahtarlarını saklamaya, aksini yaptığım takdirde, çenemin altı hizasından dilimin kesilmesine ve med-cezir hattının uç noktasında, kimsenin mezarımı bulamayacağı yerde gömülmeyi kabul ettiğime dair yemin eden en genç ve son kabul edilmiş çırak olan ben, huzurunuzdayım» diyerek, yeminini tutmadığı takdirde boğazının kesileceğini ifade etmeye üzere çenesinin altında, boğazının üzerinden elini çekerek işareti tekrarlar.

Sonra, mevcut tüm masonlar, en gencinden başlayarak, üstad masona varıncaya kadar kelimeyi birbirlerine fısıldarlar, Üstad da yeni kabul edilen çırağa kelimeyi verir.

Şimdiye kadar kullanılan tüm işaret ve kelimeler kabul edilmiş çırakla ilgilidir. Ancak, Üstad mason veya meslek kalfası olabilmek için yapılacak daha başka işler vardır; onlar da şunlardır:

İlk önce tüm çırakların dışarı çıkarılması gerekir ve yalnız ustalar kalır. Kalfalığa kabul edilecek kişiye tekrar diz çöktürülür ve yukarıdaki yemin tekrar ettirilir. Sonra, kalfalığın duruş ve işaretlerini öğrenmek üzere, kişi en genç masonla birlikte dışarı çıkar, ve döndüğünde, usta işaretini verir ve yalnızca adi ölçeği atlayarak, çırak kelimelerini tekrar eder. Bundan sonra masonlar, en gencinden başlayarak kelimeyi birbirlerine fısıldarlar, yeni mason ileri çıkarak kelimeyi kabul edeceği duruşa geçer ve en eski masonun kulağına «muhterem üstadlar ve muhterem topluluk sizi iyi selamlar, sizi iyi selamlar, sizi iyi selamlar» diye fısıldar. O zaman üstad ona kelimeyi vererek mason yönteminde elini sıkar, ve böylece mükemmel bir mason yapmak üzere gerekli olan her şey tamamlanmış olur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- The Early Masonic Catechisms
- (Knoop, Jones & Hamer)
- Villard de Hoppecourt No. 1

Semboller

Raşid TEMEL

Masonluk operatif bir sanattan spekülatif bir bilim olmuştur. Bir kimşenin nura kavuşmasıyla Masonluğu tamamlanmış sayılmamalıdır. Masonlukta ne olduğumuz değil ne olacağımız önemlidir. Masonluk ülküleri toplar ve bunlardan yararlanarak hakikati arar. Bu işi başarabilmek için hepimizin kendi kararımızca bir kabiliyetimiz vardır. Ancak bu bilim yolunda edineceğimiz bilgiler, ayırabileceğimiz zaman ve ne derece istekli olduğumuzla orantılıdır. Her Mason bilmelidirki, onun derecelerde yükselmesi daha fazla nur arama yolculuğu olduğu gibi, bilgi ve hakikat peşinde de koşmasıdır. Bilgi gerçekleri anlamaktır, akıl ve hikmet ise gerçekleri ne yapacağını bilmektir.

Hayat yolumuzda sembollerin anlamlarını yol gösterici bilip onları kavramakla istikrara kavuşuruz. Her kardeşin bir sembolü tarifi kendi açısından doğrudur. Sembollerimizin çoğunun birden fazla izahı da vardır.

Masonluğun özelliklerinden biri de öğretilerini sembollerle anlatmasıdır. Bunu locanın her yerinde olduğu gibi çalışma tablosunda da görüyoruz. Bilgi ve hakikat yolundaki çabalarımız sembolleri örten tülleri, yeteneğimize göre yavaş yavaş kaldıracaktır.

Sembolizm bütün misterlerin, yeni ve eski dinlerin, bütün ezoterik bilgilerin anahtarıdır. Sembollerin anlamlarını öğrenmeden hayatı ve onun güzelliğini anlayamayız.

Masonluk alegori perdesi arkasına gizlenmiş, sembollerle tarif edilen kendine has bir ahlâk sistemidir. Ahlâk ve ahlâk kuralları ile ilgili hakikatleri en sağlam öğrenebilme yolları, semboller ve alegorilerdir. Kardeşler Masonluğu sadece kafaları ve zihinleriyle değil, kalpleriyle de benimsemelidirler. Kelimelerle konuşulur, kalpten kalbe ise konuşulmayan kelimelerle, yani sembollerle hitap edilir. Beynin öğrenmesi için bedenimiz beş duyu ile donatılmıştır. Beynin hayalinde canlandırma kudreti de varır. Bu kudret gözlerimizin görebildiğinden de ha ilerisini görebilir ve kulaklarımızın kaydedemeyeceği kadafafif sesleri de alabilir. Semboller hayal gücümüzde gözür gördüğünden, kulağın işittiğinden daha açıklıkla belirlenir. Bundan daha etkili bir yolda yoktur. Ağızdan çıkan hiçbir söz bu kadar etkili olamaz. Sözle anlatılan bir öğretiyi beynimiz kolayca kavrayamaz. Buna karşılık sembollerle yapılan öğretiler hayal gücümüz tarafından kolayca anlaşılır. Masonluktan sembolleri çıkarırsak, onun özğider posası kalır. Masonik kelimeleri sadece duymakla yetenler, onların asıl anlamlarını kavrayamazlar. Tanrı da sembollerle öğretir. Doğanın sembollerini anlamak ve onları açıklamak; bilmek demektir.

Ritüeller derece derece eklemeler ve çıkarmalarla meydana gelmiş olup, devirlerin damgalarını taşırlar. Buna paralel olarak sembolizmanın da sınır tanımayan gösterdiği anlamları herkesin aynı şekilde kavraması ve anlaması beklenmeyen bir özelliği vardır. Ama birçok Mason otoritelerinin birleştikleri ve genellikle kabul edilen bazı hususların varlığını da göz önünde tutmak lazımdır. Semboller üzerine yazılan kitaplar da bu görüşe dayanmaktadır.

Masonluğun konusu ruh ile madde arasında, Allahla insan arasında, insanla insan arasında, ruh ve canla beden arasındaki ilişkilerdir. Üzerinde durulması gereken özelliği ise, bunların bağlantılarının anlaşılmasıdır. Loca içinde dilsiz sessiz, natta tozlanmış duran sembollerin anlamlarını incelemek ve böylece hakikatleri meydana çıkarmak hepimizin görevidir. Yani Masonluğun sistemi ile, alegorileri ile, sembolleri ile ne öğretmek istediği hakkında mesleğimizi anlamaya yetecek kadar bilgimiz olmalıdır. Yetecek kadar diyorum; çünkü, hepsini tam ve mükemmel olarak bilmek kolay değildir.

Şimdi uygulamadan bazı örnekler vermek istiyorum. Masonluk dün ne ise bugün de odur, bundan sonrada öyle kalacaktır.

Çevremiz ne kadar değişirse değişsin, yine aynı kalacaktır. Çünkü Masonluk bütün toplumlar için luzumlu temeli, yani itimat, ahlâk ve anlayışı sağlar. Bu bizler için böyle olduğu gibi, bizden sonra gelecekler için de aynen geçerlidir.

Çıracık yapandır, kalfa düşünen-dir, üstat Mason ise bilendir. Bir üstadın çalışma aletleri, Masonluğun diğer derecelerinin çalışma aletlerinin tamamlayıcısıdır. Çekiç, cetvel ve kalemle ham taşları yonttular, gönye, tesviye ve şakulle onları yerlerine yerleştirdiler ve sonunda mala ile de harcı yayarak çıracık ve kalfanın yaptıkları işler tamamlandı. Bir kardeş üstat derecesine yükselince, o yapanın, düşünenin ve bilenin hepsinin yeteneklerinde gelişmiş bir düzenleyici olmuştur. O bunu remzeder.

Mason evvela kalbinde hazırlanmalıdır. O zaman geçmişinden sıyrılarak geleceğine hazırlanır. Yolculuklar yapar, nura kavuşur, üç büyük nuru (kutsal kitap, gönye, pergel) üç küçük nur (güneş, ay, üstadı muhterem) yoluyla görür. (Loca karanlıkken büyük nurlar küçük nurların ışığı ile görülür), beyaz

önlüğü takar, çalışma aletlerini alır. Bütün bu semboller ve seremoniler, onun istekleriyle nasıl bağdaşacağını etkilemek içindir.

Akıl-istek, akıl-his, beden bağlantılarında kendimize, kardeşlerimize, insanlara ve Allaha doğru yönele bilmemiz için vardır.

Özetliyecek olursak, Bir Masonun Masonluk içinde ve dışındaki yaşantısındaki davranışlarında, çıracıklığından itibaren öğretilen bütün sembolleri iyice inceliyerek bunları bir rehber olarak alması gerekmektedir. Eğer dünyamızın karanlık köşelerini aydınlatmak istiyorsak, nurumuzun parlaması lâzımdır. Semboller Allahın ve doğanın lisanı olduğu gibi, Masonluğun da lisanıdır. Nekadar basit görülsede, gerçek bir Mason için, anlamı olmayan ne bir söz, ne birşey, ne bir hareket, nede bir işaret vardır. Bu durumu nekadar erken kavırsak dersimize okadar iyi başlamış oluruz. Böylece hem insanlığa, hem Masonluğa, hemde kendimize yararımız dokunur.

Masonluk eskidir ama verdiği derslerden daha modern birşey yoktur.

Akıl Yolu İle İman ve Ahlaka Yöneliş...

Ahmet AKKAN

Evren ilksiz, sonsuz bir varoluştur. İnsan bu varoluşun içinde üç boyutlu madde alemine ilaveten, dördüncü boyut zaman içinde, akıl, düşünce, duyguları ve hayal gücü ile beş boyutlu bir varlıktır. Dördüncü boyut zaman ve beşinci boyut duygu ve hayal gücü yalnız insana hastır ve akıl vasıtası ile idrak edilebilir. Dünyadaki diğer canlı varlıklar, havan ve nebatlar, bunu idrakten aciz, farkında olmadıkları zaman içinde doğup, yaşayıp ölen varlıklardır.

Akıl sahibi insan, etrafındaki olayları idrak edebilmiş, bunları kendi menfaatine geliştirmeğe, icabında değiştirmeğe gayret etmiş, onlardan istifadeyi sağlayarak, daha rahat yaşama imkânlarını sağlamış ve kendini mutlu hissetmiştir. Bedensel mutluluğa bu suretle kavuşan insan, bunlarla yetinmemiş ve kendisine bu imkânları sağlayan **AKLIN** menşeiini bulmağa gayret etmiş ve diğer canlı-cansız, evrendeki mevcudat ile kendi arasındaki bu farkın nedenlerini ararken, etrafında ve kendisindeki **DENGE**'yi keşfetmiş ve bu dengenin bir dengeleyicisi olması düşüncesi ile **YARATICI-YÖNETİCİ-DENGELEYİCİ** bir yüce güç **ALLAH** mefhumunu ortaya koymuştur (mefhum=kavram=concept; aklın ibda ve ihtira ettiği şey, malume=bilgi=notion; aklın iktisab ettiği, öğrendiği şey).

Olayların tecrübe ile ispat ve tekrarlanabilmeleri ve bilim yoluyla is-

pat edilebilmeleri haline **İNANMAK-BİLMEK** denir ve **BİLİM** yapılmış olur. Mevcudiyetini etrafımızdaki düzen ve denge ile tesbit ettiğimiz, fakat bilim ve tecrübe yolu ile ispat edemediğimiz Yüce bir yaratıcı **GÜC'**e münakaşa ve müzakere etmeden inanmaya **İMAN** etmek denir.

Varlıklar, canlı ve cansız diye kabaca iki grupta toplanırlar. Canlılar, **BEDEN-CAN-RUH (CORPUS-ANIMUS-SPİRİTUS)** üçlemesinden ibarettir.

İlahi ve izah edilemeyen **GÜCÜN** denge ve ihsanı ile cansız canlı yapan, bedeni yaşatan, **ANİMUS**, ilahi enerji, **ÖLÜM** dediğimiz önüne geçilmez, ilahi olay ile hüviyet değiştiren, **BEDEN** cansız alemi teşkil eden elementlere parçalanır.

Ruh insanın karakter ve şahsiyetinden teşekkül eder. Karakter canlının hücre çekirdeğindeki genlerine kodlanmış, kazanmış (Charecteroz: Kazınmış) özelliklerinden ibarettir, nesilden nesile intikal eder. Şahsiyet ise, kişinin, tahsil, terbiye, ve sosyal ilişkiler ile iktisab ettiği özellikleridir. Bu özellikler kişinin bırakacağı eserler vasıtası ile nesilden nesile intikal edebilir. Şahsiyet, personalite, yalnız akıl sahibi insanlar için mevzuubahistir. - **Onları eserlerinden tanıyacaksınız -**

(Hz. İsa)

Diğer canlılar, hayvanlar ve nebatlar için ölümsüzlük, ancak karakterleri bakımından düşünülebilir.

Bilimin henüz teşekkül etmediği devrelerde, insanlar arasındaki ilişkileri, insanca geliştirebilmek gayesi ile kurumuş, ahlâk öğretisi **DİN**'ler, korku, mükâfat, ümit yolu ile (Ahret-Cennet-Cehennem) insanları doğru yola yöneltmeğe gayret etmişlerdir.

Beynin gelişmesi ile, insana has olan Akıl da devamlı bir gelişme gösterir. Akıl insanı bilimsel düşünmeye yönelik açıklamalara götürür. Duygu ve sezgiler, bilinmeyen nedenleri, mistik ve en azından metafizik olarak açıklamaya mütemayildirler.

İlk zamanlarda, somut tanrı düşüncesinde olan insan akli, geliştikçe soyut tanrı fikrini benimsemiştir. Evvela toprağa, bitkilere, hayvana, doğal kozmik olaylara saygınlık şeklinde başlayan somut tanrı fikri, doğal bütünlük içinde yaşayan insan zekâsının yaratıcılığı ve kişiliğinin bir üst ürünü idi.

İnsan, kendi yarattığı somut tanrılar ve dinleri, günün gereksinimlerine göre, aklın ve bilimin tekâmülü nisbetinde geliştirebiliyordu.

Bu suretle, insan, önce, yarattığı tanrılar yolu ile kendi yaratıcılığına tapmıştı.

Aklın, determinist, duyguların, fatalist mistik temayülü, insanoğlunda tanrı düşüncesinin somut ile soyut arasında gidip gelmesine sebep olmuştur.

İnsan düşüncesi soyut fikirlere dönüşüme çok müsaittir. Bu suretle görüş ve düşünüş açısı çok daha genişler. Bilhassa bilimsel açıdan izah edemediklerini, hayal aleminde soyutlaştırarak ufkunu genişletir.

Aynı özelliği sanat aleminde de görürüz. Evvela somut şekil ve renk hakim iken, duygu ve hayal alemi beşinci boyut tesiri ile, soyut sanat eserleri şekil ve renklerde ve renklerin harmonisinde, ruhun daha rahat ve daha mutlu olduğu görülmekte, figüratiften nonfigüratife geçmek suretiyle, sanat eserinin tefsiri, kişiden kişiye daha geniş bir perspektif içinde olmaktadır.

Aynı şekilde, somut tanrı fikrinin, soyut fikre dönüştüğünü, yerdeki somut tanrının, o zamanın için meçhul olan, gökteki soyut tanrı fikrine geçtiği görülür.

Zaman içinde kendilerinden çok uzaklaştırdıkları tanrılarının emirlerini unuttukları veya onlara uymadıklarını gören insanlar, nostaljik bir arayış içinde onu gene kendi aralarına indirebilmek için, soyut **BABA** tanrı ile somut **ANNE** (Meryem) insan evladı olarak aralarında görmüşler, onun insanlığın günahlarını yüklenerek meçhuller alemine gitmesine ve bir gün geri geleceği vaadi ve Allah devletinin kurulacağı ümidi ile insan akli kendi kendini terbiye etmeğe ve ahlâka çağrılmıştı.

- Yukarısı nasılsa, aşağısı da öyledir - (Hz. İsa)

İnsani zaaf lar dediğimiz ve iç güdülerin akıl tarafından yönlendirilememesi neticesi meydana çıkan özelliklerimiz de bize aittir. Bunları inkâr etmek imkânsızdır. Hatta diyebiliriz ki, bizi biz yapan bunlardır. Bunlardan tamamiyle azade insan, yani ihtiras, taassup ve cehaletinden tamamiyle kurtulmuş bir insan tasavvur edilemez. Bütün mesele bu zaaf larımızı kabul edip, bunların üzerine çıkabilmek, bu zaaf ları aşabilmek, ahlâk kaideleri dediğimiz özellikleri haiz olarak saf ve

pak bir şekilde ilahi guce doğru yükselerek, hiç olmazsa teorik olarak ona yaklaşabilmektir. Böyle kişiye arif denir. Bu suretle Allah sevgisine varmış **Fazıl** ve **Arif** kişinin, bilimleri temessül ederek, halka inmesi, onların kendindeki fazilet ve bilimlerden istifade etmesini sağlaması, kendinden aşağı olanları da kardeş olarak kabul etmesi, bununla da kalmayarak, onların ellerinden tutarak onları yüceltmeğe gayret etmesi, bu arif ve fazıl kişinin, hakim, sage (bilge) kişi olmasını sağlar.

Gayesi Hakikate erişmek olan **DİN** ve **BİLİM**, aynı noktadan hareket ederek, asırlar boyunca insani zaaflarının altındaki bazı din adamlarının ve şarlatan bilim adamı geçinenlerin tesiri ile birbirinden altmış derecelik bir açı ile ayrılmışlar ve zaman içinde **DİN-BİLİM** birbirinden uzaklaşmıştır. Bu ayrılan iki hat üzerinde, hangi hat üzerinde olursa olsun, diğerine gene altmış derecelik bir açı ile yaklaşmaya çalışılırsa husule gelen bir eşkenar üçgendir. İşte bu birbirinden uzaklaşan iki hattı birleştiren üçüncü hat üzerindeki kişi, masonik nikmete ulaşmış kişidir. Bu kişi din ile bilimin birbirine zıt olmayıp birbirini tamamladığını görebilen kısıdır.

Einstein'ın dediği gibi; bilimsiz din kör, dinsiz bilim topaldır. İmanlı kişi devamlı **ÜMİT** ile doludur. **İMANLI** düşüncemizi, **İLİM** mabedinin temeline yerleştirirsek, **ÜMİT** ve **ÇALIŞMA** sayesinde, **SEVGİ** ve **ŞEFKAT** hisleri ile dolu olarak, yüce mabedin kurulması insanlar için hiç de güç olmayacaktır.

Soyut tanrılı semavi dinlerin tek **ALLAH'**ı zaman ve mekândan münezze olarak tarif edilir. En büyük **SIR**ra vakıf büyük inisiyeler olarak zikredilen **Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Muhammed'**in, beşinci boyut, **AKIL, DÜŞÜNCE, HAYALGÜCÜ** ve **SEZGİ**lerine yüce **GÜÇ** tarafından nüzul eden emirler halka intikal ettirilince semavi dinler husule gelmiştir. İşte bunlardan dolayı, beşinci boyutta bulunmayanlar, hayvanlar, nebatlar, **ALLAH'**ı idrakten acizdirler. Stephan Hawking onun için «..... bu evrende Allah'a yer yok..» demektedir. Allah zaman ve mekândan münezzehtir, evren zaman ve mekân ile sınırlıdır. O'nun insanın beşinci boyutunda olması icap eder.

Birbiri ardından gelmiş bu semavi dinler birbirlerini naksetmezler, birbirlerini tamamlarlar. İmanlı kişi olarak mesele, bütün dinlerin müsterek taraflarını bulmaya gayret ederek **HAKİKAT'**e yaklaşmaktır.

-Kovunlarım, daima değişik ağıllardan gelmelidir- (Hz. İsa). Kabaca

denebilir ki, boyunduruk değiştirmekte fayda yoktur, mesele ökü z olmayı istememektir.

İslam tasavvufu, müessir ile eserin iç içe olduğunu, bir eserin meydana gelebilmesi için bir müessire ihtiyaç bulunduğunu, fakat müessirin eserle birlikte, yani eserin müessirin içinde olduğunu ifade etmektedir (vahdeti vücut ve vahdeti mevcut nazariyeleri).

-Bütün alem bir anda zuhur etmiş değildir, zuhur mütemadidir, müessir bulunduğça sonsuzluğ a kadar devam edecektir.-

-Yaratılanların bir kısmı da insanlardır. İnsan iradei külliyyenin bir parçası olup, iradei cüziyyeyi nefsinde taşımaktadır.-

-Her insan yaratıcının bir inikasıdır, bir aksidir, bir parçasıdır, **HAKİKAT**'ın bir parçasıdır.- (S. Erman)

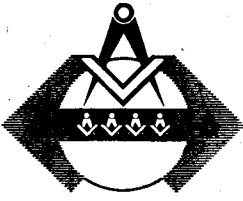
-**Nirvanaya pek çokları erişebilir. Ancak isteklilerin sonucusu erişinceye kadar, hiç biri onun zevkine erişemeyeceklerdir.-** (Buda)

-Yaşam esnasında tanrısallıklarından dolayı kişileri değil, kişiler aracılığı ile tanrısallığı tanımalı ve sevmeliyiz. Kişi tanrı olup göklere uçmaya cesaret edemediği için zaman zaman dizlerinin üzerine düşer.- (Rizzi)

İlahi gücü kendi vicdanında bulan, onun vasıfları ile kendisini tezyin etmiş kişi, yani adil, fazıl, alim, sabırlı, basiretli, nazik, müşfik, merhametli, çalışkan ve vefakâr kişi, **AKIL YOLU İLE İMAN VE AHLÂKI BULAN KİŞİDİR.**

VII. asrın ortalarında arap yarımadasında kumların arasından «Re'sül-hikmet mehabetullah (hikmetin başı allah korkusudur)» diye yükselen, Hz. Muhammed'in hadisine XX. asrın sonlarında bu locanın sütünları arasından «Re'sül-hikmet muhabbetullah» diye kemali edep ile cevap verelim.

Dileyelim öyle olsun!

Çırak Mason — Hamtaş Episodu

Tamer AYAN

PROLOG

Toplumdan seçilen yetenekli haricinin **NUR** verilerek Çırak Mason yapıldığı dört bir yöne duyuruldu. Çırak Masona, sen ocaktan seçip aldığımız **Hamtaş**'sın, görevin elbirliği ile kurduğumuz **Ükü Mabedi** için gerekli **Küptaş**'ı hazırlamaktır dediler; beline **Önlük** kuşandırdılar, eline **Çekic, Taşçı Kalem** ve bir de **Cetvel** verdiler ki, hem Hamtaşını yontsun hem de emeğini ölçsün diye... Böylece Çırak Mason, aslında **bizzat kendisi** olan Hamtaşını evrensel mutluluk yapısı için yontmaya girişti; ama, bir yandan da düşünmeye başladı. Zorlu bir işe, hatta işten çok bir savaşıma, soyun-

muştu ve dışarıdan gelecek hiçbir yardıma güvenmeden üstesinden gelmek zorundaydı. Diğer taraftan, yonu denilen iş, bilgi ve deneyim gerektiren bir ince sanattı. Öyleyse, herşeyden önce, bu sanatın ipuçlarını ve püf noktalarını öğrenmek gerekliydi. Yonu sanatının püf noktaları, ancak Loca çalışmalarına aktif katılımı sağlanabilirdi. Çok dinleyip az konuşmalı ve sembollerini kendince değerlendirip yorumlamalıydı. Bunun için Locaya devam ilk ve en önemli koşuldu. Ayrıca, özünü bilmek ve tanımak için, benliğini öz yargılamayla arındırmayı ve sağlayacağı gönül saydamlığını da öz denetimle sürdürmeyi öğrenmeliydi. Yararlanacağı kaynak-

lar Masonik öğretilerin içerdiği allegorilerdi. Sonra, herbiri ayrı birer ahlâki sembol olan avadânlıklarını en akılcı biçimde kullanabilmeli ve insanın kendi kendisini yontma sanatının bilimsel yöntemlerini araştırmalıydı. Nihayet en önemlisi, yontacağı Hamtaşının içinde saklı gizemleri ve hatta sırları öğrenmeye çalışmalıydı. Bunun çaresi, yani Hamtaşla sırdaş olmasının tek yolu da, Çırac Masonun kendini Hamtaşla özdeşleştirmesi ve gereken diyalogu kurmasıydı. Çırac Mason-Hamtaş diyalogu, Masonik öğreti içinde neden-sonuç ilişkisinin zorunlu başlangıcıydı. Çırac Mason, ancak bu zorunlu diyalogu Hamtaşla kurabildiği takdirde, yonuyu nasıl yapabileceğini «**Akluhikmet**» le tasarlayabilir, çekicini ve kalemini «**Kuvvet**» le ve «**Ahenkle**» kullanıp Hamtaşını yonabilir ve eserine evrensel ülkü mabedine layık bir «**Güzellik**» kazandırabilirdi.

Çırac Mason, zorunlu Hamtaş diyalogunu bir an önce kurabilmek için, azim ve sabırla var gücüyle çalışmaya başladı. Ama, arasıra sarsıldığı ve acaba başarabilirmiyim diye ümitsizliğe düştüğü anlar da oldu.

Böylesine karamsar anlarında, **Nur'a** kavuştuğu akşamı ve kendisine candan bağlı kardeşlerini düşündü; bozulan morali hemen

düzeldi. Çırac Masonun bazen yanılgıları da oldu; gün oldu, Hamtaşın yonacağı yüzünü denk getiremedi; gün oldu, Çekicini doğru tutamadı ya da Cetverini iyi kullanamadı. Böyle anlarda, bir Kardeşinin yardımıyla hemen toparlandı ve hataları Çırac Masonun ruh bile duymadan Masonluğun sihirli gücü ile düzeltildi. Acaba, bu sihirli güç, dillerden düşürülmeyen Masonluk sırrımıydı? Böylece Çırac Mason, artan bir şevk ve heyecanla, ama gitgide biraz daha bilinçlenerek, çalışmalarını sürdürdü; bıkmadı, usanmadı ve sabretti... «**Sabırla dut yaprağı ipek olur**» misali; Çırac Masonla Hamtaş arasındaki allegori peresi zaman geçtikçe, yavaş yavaş aralanmaya ve ikisinin sembolik diyalogu kurulmaya başladı. Nihayet eşref saat gelip çatınca, Hamtaş dile geldi. Nasıl dile geldi? Ezoterik gönül diliyle konuştu. Çünkü Çırac Mason, artık gönül radyosunun frekansını Hamtaşla göre ayarlamayı öğrenmişti. Mevlut'un Miraç bölümünde «... **bihurütu lâfzı salt...**» denildiği gibi harf-siz ve sözcüz konuştular. Bakalım neler dediler birbirlerine?..

DİYALOG

HAMTAŞ : Ey Çırac Mason; biz-zat sen olan ben ya da ben olan

sen. Artık öğrenmişsindir; eğitilmemiş ve olgunlaşmamış insan, ocaktan alınmış Hamtaş gibidir. Bunun için, Çırak Mason Hamtaş'ın, Hamtaş da Çırak Masonun simgesidir. İkimiz de aynı «**Sonsuz Yüce Kudret**»ten geldik. Kökümüz ve yaradılışımız birdir. Bunun için, hem sana benzerim ve hem de yaşamın içinde sana çok yakıным. Senin biyolojik yapınla benim petrolojik yapım arasında benzerlikler vardır. Senin moleküllerin hücrelerini, dokularını, dokuların organlarını ve organların vücudunu meydana getirdiği gibi; benim de moleküllerim minerallerimi, minerallerim tekstürümü ve tekstürüm de strüktürümü meydana getirir.

ÇIRAK MASON : Yapımız ve bileşimimiz farklı değilmi?

HAMTAŞ : Benim de, senin gibi, tüm elementlerim **Ulu Mimar**'ın eşsiz eseri evrene aittir. Tek farkımız, bu elementlerin değişik oranda ve farklı bağlanmasıdır. Ben yeryuvarın içindeki magmadan türeyip volkanik kaya diye anılırım. Dağlar oluştururum. Dağlardan aşınıp taşınarak deniz diplerine birikir tortul kaya olurum. Ya da değişime uğrar başkalaşmış kaya olurum. Aynı sizdeki farklı insan ırkları gibi. Benim kültelerime kaya, kayadan kopan ya da seçilip a-

linan parçalarımaya taş denir. Kaya olarak insan toplumuna eşdeğerim; taş olarak da senin gibi bir bireyim.

Bazen, mutlu ve yücelmiş toplumlar gibi erişilmez sıradağlar, bazen bedbaht güruhlr gibi çorak stepler oluştururum. Her iki şekilde de bilenler için hikmetler ve ibretler vardır. Ancak, yaradılışım göreceli olarak senden öncedir. Yeryuvarda senden önce yaratıldım ve **Ulu Mimar**'ın «**en onurlu yaratık olarak aşk için kendi ruhundan türettiği insanın**» emrine ve kullanımına verildim.

ÇIRAK MASON : Ben evrende hareketliyim; ama, sen sabit değil misin?

HAMTAŞ : Senin görebildiğin ölçüde hareketsiz ve sabit gibi görünürüm. Oysa, hem zaman içinde ve hem de mikrokozmos boyutunda devinim halindeyim. **Kutsal Kitap**'ın da belirtilen (Neml S.-88, Nahl S.-15, Tarık S.-12) ve senin de kıtaların kayması diye bilimsel olarak açıkladığın olay hareketli olduğumu göstermiyormu? Vatanın Anadolu'nun yılda 1.5 cm kadar Ege'ye kaymasının anlamı nedir? Marmara Denizi 7500 yılda nasıl oldu da 90 m yükseldi? Radyasyonum nasıl oluyor? Çeşitli bilimsel aygıtlarınla içimde yaptır-

ğın a. aşırımlarında, senin hücre içi aktivitelerine benzer bir devrim görmedin mi?

CIRAK MASON: Ben ölümlüyüm; an.a, sen ölümsüz değil misin?

HAMTAŞ: Dış ya da içi etkenlerle bozunmam, ayrışmam, parçalanmam, aşınmam, ufalanmam; çakıl, kum ve nihayet toprak olmam; senin yaşam sürecine oranla çok uzun bir süreçte de olsa, yitme de ömürlü olduğumu gösterir. Ancak, toprak bile olsam, yeniden taş dönuşebileceğim gerçeği ve zerre gibi kalan özümde «**Mutlak Enerji**»nin bir parçasını bulundurmam; senin inandığın gibi, **Ruhun Ebediliğine ve Ölmezliğine** tümüyle uyduğumu anlatmıyor mu?

CIRAK MASON: Benim insan niteliklerim yanında seninkiler nedir ki?

HAMTAŞ: Benimde, aynı senin gibi, bana özgü belirgin ve somut özelliklerim vardır. Örneğin, sertliğim, ağırlığım, görünüşüm, dokum, rengim, saydamlığım, parlaklığım, cila alma yeteneğim ve aşırı niteliğim gibi... Bu özelliklerim, senin, karakter, huy, davranış, tepki, bünye, görünüş gibi niteliklerinle özdeştir. Benim de çeşitli a-

rızalarım ve kusurlarım vardır. Bazen, bunlar beni değersiz kılabacak kadar büyüktür. Bazılarının senin yardımıyla giderebilirim. Ama bazıları, özellikle dışarıdan görünmeyenler, ya zamanla ya da yontu sırasında ortaya çıkanlar, dışı vurmayan gizli kusurlarımdır. Bunların aracında, içimdeki gizli boşluklar, biraz zora gelince açıliveren kılcal çatıklar, zamanla dağılabilen bünyem, yontulmamı ve cilalanmamı zorlaştıran aşırı sertliğim veya tersine hiç yük taşımaya gelmeyen dayanıksızlığım. İşte, bunlar siz insanlardaki kusur ve noksanlara benzer clumsuz taraflarımdır.

CIRAK MASON: Peki, senin yontulmanla benim olgunlaşmam arasındaki benzerlik nedir?

HAMTAŞ: Benim taş ocağından ilk çıkarıldığım doğal yapımla taşıdığım çukurlukları, pürüzleri ve düzgün olmayan biçimimi bir düşün. Bu şekilsiz halim, eğitilmemiş ve olgunlaşmamış bir insanın, bilgisizliğine, boş inançlarına, peşin hükümlerine, bağınazlığına, bencilliğine, katı yürekliğine, yersiz gururuna, kibir ve öğünmelerine, çıkarıcılığına benzer değil midir? Ben Hamtaş olarak nasıl yontulup, yapıda kullanılacak bir Küptaş halini alabiliyorsam; sen de beni, daha

doğrusu kendi kendini, yontarak bu gibi kusur ve noksanlarından arınabilirsin. Ayrıca, sevgi, karşılıksız yardım, iyilik, erdem, özveri, hoşgörü ve adalet gibi insancıl niteliklerin cilası ile parlayabilirsin. Ancak bu şekilde, amaçladığın ülkü mabedine yakışacak ve faydalı olabilecek bir yetgin insan, yani Küptaş, formasyonu kazanabilirsin. İşte, benim yontulmamla senin olgunlaşman arasındaki benzerlik budur. Bu benzer özelliklerimizden dolayı, tarihsel süreç içinde hep seninle birlikte oldum ve adeta seninle bütünleştim.

ÇIRAK MASON : Nasıl oluyor da, benimle tarihsel birliğin olduğunu ileri sürebiliyorsun?

HAMTAŞ : Tarih bilgini şöyle bir yokla, ilk çağlarda, doğunca yatırıldığı beşik ve yıkandığın küvet mutlaka bendim; yani, taş-tandı. Ölünce, bedeninin uzatılacağı lahit ya da mezar taşın yine ben olacağım. Ataların, içimdeki mağaralarda barındılar. Araç gereç olarak benden yararlandılar. Benden yaptıkları silahlarla avlandılar. Sabanlarına takıp tarla sürdüler, döğenlerine çakıp harman yaptılar, değirmen taşı yapıp buğday öğüttüler. Kaynaklarımdan çıkan suları içtiler. Böylece, yemenize, içmenize ve barınmanıza yarar-

dımcı oldum. Önce beni kaba halimle kullandılar: sonra, yontmayı ve cilalamayı öğrendiler. Bu üç aşamada, kabataş, yontmataş ve cilalıtış devirleri olarak insanlık kültür tarihinin başlangıcı oldum. Beni bana sürterek ateşlerini yaktilar. Mağraların duvarlarına, anılarını ve düşüncelerini, yine beni kullanarak üzerime çizdiler ve geçmişi öğrenebilmen için sana tarih mirası olarak bıraktılar. Beni kesip biçerek, menhirler, dikilitaşlar, sütunlar, sunaklar, tapınaklar, heykeller, piramitler ve evler yaptılar. İnançlarını ve kutsal güçleri simgelemek için benden yararlandılar. Hatta, zaman zaman beni putlaştırdılar bile. Tarihsel süreç içinde gerçekleştirdiğin bütün sanatsal yapılar da, örneğin Kudüs'teki **Süleyman Mabedi**'nde, Mekke'deki **Kabe**'de, Mescid-i Aksa'daki **Hacer-i Muallak**'ta, camilerde, katedrallerde ve sinagoglarda ana ve değişmez öge olarak hep beni kullandın. Gün geldi kral-lara taç ve kraliçelere süstaşı oldum. Gün geldi, helataşı, eşik-taşı, dibektaşı, loğtaşı ve binek-taşı oldum. Gün geldi, hiç istemediğim halde, ölüm cezaları için de yararlandın benden; idam taşı ve ibrettaşı oldum.

Zamanla, senin akılsal gelişimine koşut teknolojik ilerlemele, benim de değerim arttı ve kullanılmaya olanaklarım genişledi.

Benden, barınmak için şehirler ve korunmak için kaleler kurdun; bayındırlıkta kullandın. Ancak, yine benden top güllesi ve barut yaparak, kendi kurduğun kaleleri yıkmaya, beni ve hemcinslerini öldürmeye kalkıştın. Yani, kardeşlerinle savaşmak için, beni benle çatıştırdın. Oysa, ben savaş istemiyorum; senin için de benim için de barış ve huzur istiyorum. Zaten, senin ilk atan Adem oğlu Kabil'in kardeşi Habil'i, insan neslinin en büyük düşmanı olan kıskançlık nedeniyle, öldürmesinde beni kullanmasının utancını hiç unutamıyorum. Beni kendi yararın için iyi işlerde kullandın. Yollar yaptın, ulaşımını sağladım. Köprüler yaptın, nehirleri geçtin, Seddeler, barajlar, bentler yaptın suyunu sağladım. İçimi deldin tüneller yaptın. Menderекler, limanlar yaptın. Tüm inşaat ve bayındırlık işlerinde ana gereç olarak hep sana yardımcı oldum.

ÇIRAK MASON : Çok doğru söylüyorsun Hamtaş; ama, senin de dediğin gibi özellikle bayındırlık işleri olmak üzere daha çok eski devirlerde senle çok beraberdim. Oysa, modern çağımızda hızla gelişen teknoloji karşısında değerim azalmadı mı? İnşaat ve mimari dalları dışında yararlı olduğunu söyleyebilirmisin?

HAMTAŞ : Beni derinlemesine incellersen, gelişen dünyada sana olan katkılarımın inşaat işlerinden daha başka alanlara da kaydığını görebilirsin. Örneğin, senin için yaşamsal değeri olan enerji gereksiniminin büyük bir bölümünü, içimden çıkardığın kömürden, petrolden ve doğal gazdan sağlıyorsun; aslında, su ve joetermal enerjiyi de buna katmak gerekir .Artık inşaatlarında, daha çok kullandığını belirttiğin, çimento veya diğer yapı elemanlarını da benden yapmıyorsun? Nükleer enerjinin hammaddesi nedir? Laser ışınlarını nereden yapıyorsun? Aslında, yine hemcinsini öldürmek için geliştirdiğin, ama insanlığın mutluluğu gibi barışçıl amaçlar dışında, savaş için kullanılmayı yürekten dilediğim, nükleer bombalarının uranyumunu, toryumunu, plutonyumunu nereden buluyorsun? Lütfen beni bir kez daha atom bombası yaparak kardeşini öldürmesi için Kabil'in eline verme, Hiroşimadan ve Nagazakiden, inan ki, en az senin kadar üzüntü ve utanç duyuyorum. Nükleer silahlanmayı bırak artık. Senin de benim de, esenlik ve mutluluk içinde yaşayabileceğimiz bu cennet dünyayı mahvetmeye hiç hakkımız yok. Senden bir de özel dileğim var. Aşırı hırs ve kısa vadeli çıkarların için beni sömürme ve çevreyi kirleterek do-

ğal dengeyi bozma. Bırak, çocuklarının da yararlanabileceği doğal olanaklar ve olumlu çevre koşulları varolsun. Bu öğüdümü dinlemezsen, doğa yasalarının, beni korumak için sana vereceği cezalar kaldıramayacağım kadar ağır olur. Bazen öğündüğün teknolojik olanaklarınla, beni yapay olarak ucuz malettin. Ama yapay kopyamı beğenmiyor ve yine aslıma değer veriyorsun.

Operatif Masonluğun çok geliştiği yerler, Fransa, Almanya ve özellikle Anglosakson ülkeleri oldu. Özet olarak, Operatif Masonlar, taş ocaklarından taş çıkarırlar, bunları işlerler, tasarlanan yapılarda kullanarak, çeşitli binalar, katedraller, kaleler, köprüler inşa ederlerdi. Ana yapım gereçleri, taştı. Önce, ocaktan alınan **Hamtaş** ve daha sonra yapıda kullanılmak üzere işlenip biçimlendirilen **Küptaş**. Ocaktan alınan Hamtaşın yontulması da, senin yani Çıracak Masonun göreviydi. Şimdi gelelim **«Hür»** sıfatının operatif kökenine. Hürtaş yani **«Freestone»**, özellikle İngiltere, Fransa ve Almanyadaki Taş ocaklarında bulunan düzenli tabakalara ayrılması nedeniyle çıkarmaya ve dokusu itibari ile işlenmeye oldukça uygun bir cins, ince daneli sık dokulu, sağlam ve plaka şeklinde kumtaşı, siltaşı ve-

ya killi kireçtaşıdır. Bu taş yurdumuzda Maltataşı adıyla da bilinir. Freestone, değerli fiziksel özellikleri nedeniyle, duvar ve temel taşı olmaktan çok, kaplama taşı olarak kullanılmakta ve çok iyi oyulup ve işlenebilmekteydi. İşte, bu taşı işlemek yetenek ve özellikle bilgi gerektirmekteydi. Bu nedenle, Freestone işleyen taşçılar daha üstün bir meslek sınıfı olarak kabul edilmekte, daha iyi ücret almakta ve kendilerine «Freestone Mason» veya daha kısa olarak «Freemason yani Hürmason» denilmekteydi. İşte, Mason Localarını kurup örgütleyenler ve üyeliğe kabul edilenler bu ayrıcalıklı Hürmasonlardı. İngiltere'de, temel ve duvar taşı olarak kullanılan diğer cins, sağlam, ama oyulup işlenmeye uygun olmayan, sert taşlara «Roughstone» denilmekteydi. Bu gibi taşların ocaktan çıkarılıp düzeltilmesi özel bir ustalık gerektirmediğinden, bu dalda çalışanlara daha az ücret verilmekte ve bunlara «Roughstone Mason» veya sadece «Mason» denilmekteydi. Freemasonlar, Masonlara oranla çok daha değerli bir meslek koluydu. Pek çok ayrıcalıkları vardı; halbuki, Mason olanlar Localara bile kabul edilmiyorlardı. İşte bu nedenle, Hürmason olmak çok özel ve kimsenin kolaylıkla edinemeyeceği bir imtiyaz olduğun-

Benden, barınmak için şehirler ve korunmak için kaleler kurdun; bayındırlıkta kullandın. Ancak, yine benden top güllesi ve barut yaparak, kendi kurduğun kaleleri yıkmaya, beni ve hemcinslerini öldürmeye kalkıştın. Yani, kardeşlerinle savaşmak için, beni benle çatıştırdın. Oysa, ben savaş istemiyorum; senin için de benim için de barış ve huzur istiyorum. Zaten, senin ilk atan Adem oğlu Kabil'in kardeşi Habil'i, insan neslinin en büyük düşmanı olan kiskançlık nedeniyle, öldürmesinde beni kullanmasının utancını hiç unutamıyorum. Beni kendi yararın için iyi işlerde kullandın. Yollar yaptın, ulaşımını sağladım. Köprüler yaptın, nehirleri geçtin. Seddeler, barajlar, bentler yaptın suyunu sağladım. İçimi deldin tüneller yaptın. Mendirekler, limanlar yaptın. Tüm inşaat ve bayındırlık işlerinde ana gereç olarak hep sana yardımcı oldum.

ÇIRAK MASON : Çok doğru söylüyorsun Hamtaş; ama, senin de dediğin gibi özellikle bayındırlık işleri olmak üzere daha çok eski devirlerde senle çok beraberdim. Oysa, modern çağımızda hızla gelişen teknoloji karşısında değerim azaldı mı? İnşaat ve mimari dalları dışında yararlı olduğunu söyleyebilirmisin?

HAMTAŞ : Beni derinlemesine incelersen, gelişen dünyada sana olan katkılarımın inşaat işlerinden daha başka alanlara da kaydığını görebilirsin. Örneğin, senin için yaşamsal değeri olan enerji gereksiniminin büyük bir bölümünü, içimden çıkardığın kömürden, petrolden ve doğal gazdan sağlıyorsun; aslında, su ve joetermal enerjiyi de buna katmak gerekir .Artık inşaatlarında, daha çok kullandığını belirttiğin, çimento veya diğer yapı elemanlarını da benden yapmıyormusun? Nükleer enerjinin hammaddesi nedir? Laser ışıklarını nereden yapıyorsun? Aslında, yine hemcinsini öldürmek için geliştirdiğin, ama insanlığın mutluluğu gibi barışçıl amaçlar dışında, savaş için kullanılmayı yüreğinden dilediğim, nükleer bombalarının uranyumunu, toryumunu, plutonyumunu nereden buluyorsun? Lütfen beni bir kez daha atom bombası yaparak kardeşini öldürmesi için Kabil'in eline verme. Hiroşimadan ve Nagazakiden, inan ki, en az senin kadar üzüntü ve utanç duyuyorum. Nükleer silahlanmayı bırak artık. Senin de benim de, esenlik ve mutluluk içinde yaşayabileceğimiz bu cennet dünyayı mahvetmeye hiç hakkımız yok. Senden bir de özel dileğim var. Aşırı hırs ve kısa vadeli çıkarların için beni sömürme ve çevreyi kirleterek do-

ğal dengeyi bozma. Bırak, çocuklarının da yararlanabileceği doğal olanaklar ve olumlu çevre koşulları varolsun. Bu öğüdümü dinlemezsen, doğa yasalarının, beni korumak için sana vereceği cezalar kaldıramayacağım kadar ağır olur. Bazen öğündüğün teknolojik olanaklarınla, beni yapay olarak ucuza malettin. Ama yapay kopyamı beğenmiyor ve yine aslıma değer veriyorsun.

Operatif Masonluğun çok geliştiği yerler, Fransa, Almanya ve özellikle Anglosakson ülkeleri oldu. Özet olarak, Operatif Masonlar, taş ocaklarından taş çıkarırlar, bunları işlerler, tasarlanan yapılarda kullanarak, çeşitli binalar, katedraller, kaleler, köprüler inşa ederlerdi. Ana yapımlar gereçleri, taşı. Önce, ocaktan alınan **Hamtaş** ve daha sonra yapıda kullanılmak üzere işlenip biçimlendirilen **Küptaş**. Ocaktan alınan Hamtaşın yontulması da, senin yani Çırak Masonun göreviydi. Şimdi gelelim «Hür» sıfatının operatif kökenine. Hürtaş yani «**Freestone**», özellikle İngiltere, Fransa ve Almanyadaki Taş ocaklarında bulunan düzenli tabakalara ayrılması nedeniyle çıkarmaya ve dokusu itibari ile işlenmeye oldukça uygun bir cins, ince daneli sık dokulu, sağlam ve plak şeklinde kumtaşı, siltaşı ve

ya killi kireçtaşıdır. Bu taş yurdumuzda Maltataşı adıyla da bilinir. Freestone, değerli fiziksel özellikleri nedeniyle, duvar ve temel taşı olmaktan çok, kaplama taşı olarak kullanılmakta ve çok iyi oyulup ve işlenebilmekteydi. İşte, bu taşı işlemek yetenek ve özellikle bilgi gerektirmekteydi. Bu nedenle, Freestone işleyen taşçılar daha üstün bir meslek sınıfı olarak kabul edilmekte, daha iyi ücret almakta ve kendilerine «Freestone Mason» veya daha kısa olarak «Freemason yani Hürmason» denilmekteydi. İşte, Mason Localarını kurup örgütleyenler ve üyeliğe kabul edilenler bu ayrıcalıklı Hürmasonlardı. İngiltere’de, temel ve duvar taşı olarak kullanılan diğer cins, sağlam, ama oyulup işlenmeye uygun olmayan, sert taşlara «Roughstone» denilmekteydi. Bu gibi taşların ocaktan çıkarılıp düzeltilmesi özel bir ustalık gerektirmediğinden, bu daldaki çalışanlara daha az ücret verilmekte ve bunlara «Roughstone Mason» veya sadece «Mason» denilmekteydi. Freemasonlar, Masonlara oranla çok daha değerli bir meslek koluydu. Pek çok ayrıcalıkları vardı; halbuki, Mason olanlar Localara bile kabul edilmiyorlardı. İşte bu nedenle, Hürmason olmak çok özel ve kimsenin kolaylıkla edinemeyeceği bir imtiyaz olduğun-

dan, bu mesleğe gireceklerde, köle olmamak, soylu olmak gibi birtakım özellikler de aranmaktaydı. Çünkü, diğerleri toprağa bağlı köle (serf) niteliğinde olduklarından örgütlenme hakları olmadığı gibi; iş gezisi ve serbest dolaşım olanakları da kısıtlanmıştı. Halbuki, soylu ailelerden gelen ve köle olmayan Hürmasonlar, hem daha değerli usta sayılmakta, hem daha iyi ücret almakta, hem vergi ve diğer muafiyetlerden yararlanmakta ve hem de istedikleri gibi yabancı ülkelere gidip çalışarak para kazanma olanağını bulmaktaydılar. Bilmem şimdi «Hür» sıfatının o dönemdeki sosyal, ekonomik ve siyasal değerini anlayabildin mi? Ayrıca, Hürmason'la Mason arasındaki farkı gözünde canlandırabildin mi? Ortaçağın sonlarında, teknolojik gelişmeler ve inşaat işlerindeki azalmalar nedeniyle el emeğine dayanan Hürmasonluk kurumunda belirgin bir düşüş başladı ve örgütlenme gitgide zayıfladı.

Localar aktivitelerini sürdürebilmek amacıyla, meslekten olmayan, soyluları, aydınları, toprak sahiplerini, bilim ve din adamlarını da üyeliğe almaya başladılar. Operatif Localar bu gibi soylu ve zengin üyelerin siyasal ve mali güçlerinden yararlanarak varlıklarını korumak is-

tiyorlardı. Bu gibi üyelere «Kabul Edilmiş Masonlar» denildi. Bu yeni üyelerin de Hürmason Localarına girmek işlerine geliyordu. Çünkü, Localardaki hür düşünme havasından yararlanarak, dışarıda yasaklanmış birçok dinsel, felsefi ve hatta siyasal konuyu serbestçe tartışabiliyorlardı. Zamanla, el emeği ile çalışan üyelerin yerini tümüyle düşünsel çalışan üyeler aldı; Operatif Masonluk böylece geçirdiği bir zorunlu evrimle tipik bir üstyapı kurumuna dönüştü ve «Spekülatif Masonluk (veya Sembolik Masonluk)» adını aldı. Ama, Operatif Masonluktan gelen Hür sıfatını hem genel hem de özel değerinden dolayı özenle korudu. İşte, bugün senin de Çırak Mason olarak üyesi olduğun «Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası»nın Hür sıfatının öyküsü budur ve doğrudan doğruya bir Hamtaş cinsinden ve işlenme sanatından kaynaklanmaktadır.

ÇIRAK MASON : Şimdi, seninle özdeş olduğumu çok iyi anladım. Bir de seni yani kendimi en iyi şekilde nasıl işleyebileceğimi bana öğretilmişsin?

HAMTAŞ : Beni işlemekte ustalaşan Masonlar, bu işlemi birbirini izleyen, üç aşamada gerçekleştirirler.

«Birinci Aşama» : Kaba yonu veya sayalama aşaması olarak

tanımlanır. Ocaktan çıkan Hamtaş parçasının sadece kaba pürüz ve çıkıntılarının giderilmesi işlemlerini içerir. Bunun için yalnızca **Taşçı Çekici** yeterlidir. Bu aşamanın amacı **«bilgisizlikle savaşım»**dir. İnsanın kaba kusur ve eksikliklerinin giderilmesi ile **«kişisel yüce ahlakın kazanılması»** hedeflenir.

«İkinci Aşama» : İnce yonu veya perdahlama olarak tanımlanır. Bu aşamada Hamtaş, duvartaşı olacak biçimde düzgün, dik köşeli ve yanındaki diğer taşlarla uyuşacak biçimde işlenir. Hamtaşın, dik ve düşey kenarlı Küptaş yapılması hedefdir. Bu aşamanın amacı **«bağnazlıkla savaşım»**dir. Gerekli aletler **Tokmak** ve **Taşçı Kalem**i'dir; ama, ölçü için **Gönye**, **Cetvel** gibi ölçüm aletleri ve gerekir. Bu aşama, **«toplumsal erdemlerin kazanılması»** evresidir.

«Üçüncü Aşama» : Elde edilen Küptaşın cilalama aşamasıdır. En uzun, en çok emek, en çok özen ve en çok sabır isteyen aşamadır. Bu nedenle, tam cilalanmış bir Küptaş her yerde kullanılamayacak kadar değerlidir ve nadir bulunur. Çoğu zaman, cilalamanın taşın konulduğu yerde de sürdürülmesi gerekir. Çünkü, taşın cilası dış etkenlerle zamanla azalabilir ve parlaklığı kaybolabilir.

Bu aşama, **«evrensel Kardeşlik**

sevgisinin yayılması» evresidir. Amaç, **«hoşgörüsüzlükle savaşım»**dir. Son aşama gibi görülmesi karşın, dikkatle sürdürülmesi gereken Küptaşın cilalanması, insanlığın evrensel mutluluğunun sürekliliği ile özdeşir ve Masonluğun dinamik ruhunu simgeler.

ÇIRAK MASON : Bana Hamtaşımı yontarken aklımda tutmam gereken Masonik ilkeleri öğrelebilmisin?

HAMTAŞ : Demin saydığım üç aşamalı yonu işleminin unutmaman gereken üç Masonik ilkesi vardır. Bunlar, **«iman, ümit ve şefkat»** olarak sıralanır. İlk ilke **Ulu Mimar'a** ve işini başaracağına iman etmen ve gönülden iradendir. Sonra, yonunu mutlaka ve en iyi şekilde bitireceğinin ümidini hiç yitirmemelisin. Nihayet, işini yaparken, senin gibi Hamtaşını yontan Kardeşlerine ve tüm insanlığa ya daimsever bir sevecenlik içinde çalışsın, yani şefkat göstermelisin. Çırak Mason olarak bu Masonik ilkeleri hiçbir zaman unutmamalısın. Eğer unuttursan, bir daha Hamtaşın sesini duyamazsın.

ÇIRAK MASON : Bu öğütlerini hiç unutmayacağım. Hamtaşımı Küptaşa dönüştürmek için elimden geleni yapacağım. Bir şeyi

daha çok merak ediyorum. Hazırlayacağım Küptaşın ezoterik özellikleri nedir?

HAMTAŞ : Söylediğim gibi yüce ülkümüz, Çıracak Masonun Hamtaşından, ustanın daha doğrusu yetgin insanın, Küptaşına dönüşmektedir. Bu Küptaş, düzgün altı yüzlü bir küptür. Küpün dört yan yüzeyinden birincisi «**itidal**», ikincisi «**metanet**», üçüncüsü «**akıselim**» ve dördüncüsü de «**adalet**» temel ilkelelerini gösterir. Küpün yukarıda kalan üst yüzüne «**kardeşlik sevgisi**»; üstüne oturduğu alt yüzüne «**yardım**» denir. Küpün içindeki gizli öz, senin cilalamanı sürdürdükçe saydamlaşan yüzeylerden görünecek «**hakikat**»tir. Hakikat, her Masonun ulaşmayı arzu ettiği en büyük idealdir; bütün çabalar hakikati bulmaya yöneliktir.

EPILOG

Masonluk, insanlar arasında, eşitliği, özgürlüğü ve kardeşliği yayarak; iyi ahlak, toplumsal erdemler, barış, esenlik ve mutluluk temelleri üzerine oturacak «**Ülkü Mabedi**»ni kurmayı amaçlar. Bu nedenle, Ülkü Mabedi duvarlarının bir Küptaşı olan Mason, ömrü boyunca Masonik bilgilerini arttırıp kendini cilala-

maya devam eder ve iş avadamlıklarını son nefesine kadar elinden düşürmez. Ancak bu şekilde, akılsal ve ruhsal olgunluğa ulaşabilir ve hakikate doğru adım adım ilerleyebilir.

Bu ilerleyişi, Hamtaşını yontuşuna ve cilalamasına koşut dünsel ve duygusal evriminin somut aşamalarına özdeştir. Çünkü, dost **Yunus Emre**'nin yüzyılların gerisinden seslendiği gibi :

**Kara taşa su koyarsan
Elli yıl ıslatır isen
O taş yine kaskatıdır
Hünerli taş olur değil.**

dizelerinden, hünerin Hamtaşta değil; fakat, onu işleyende olduğu çok iyi anlaşılmaktadır. Bunun için çalışmalarımıza, usta **Hacı Bayram Veli**'nin fısıldadığı :

**Şakirtleri taş yonarlar
Yonup Üstoda sunarlar
ÇALAP'ın adın anarlar
Ol taşın her pâresinde**

sırrına ulaşmak için; sabır, sebat ve azimle devam etmeliyiz. Bütün Kardeşlerimin, «**VITRIOL**» döviziyle açıklanan, «**içlerindeki gizli düzgün taşlarını (*) bulmaları**» için, Hamtaşlarıyla diyalogların sürdürmelerini diliyorum.

AÇIKLAMA (*)

Masonik tarih içinde, «taş»la Masonu ilk özleştiren, 31 Aralık 1728 tarihinde, **Edward Oakley** adındaki Kardeşdir. **Oakley**, Londradaki konferansında hazır bulunan Masonlara «... sizler, ruhsal evin inşasında ana köşetaşının (**Lapis Angularis**) üzerine inanç ve güvenle yerleştirilen canlı taşlarsınız...» şeklinde seslenmiştir. Belirttiği köşetaşı, Kitabı Mukaddesin çeşitli pasajlarında, örneğin, 118. Mezmur - 22, Matta İncili-Bap 21 - 42 ve özellikle 1 Petros - 2. Mektup - Bap 2-4'de açıklanmış gibi, **Hazreti İsa**'dır inancı insanlar, yani Oakley Kardeşe göre Masonlar da, ruhsal evni (ülkü mabedinin) inşasında kullanılacak «**diri taşlar**»la özdeşdir.

Masonluk ve Hürriyet

Nezih RONA

Hürriyet kavramı üzerinde bu güne kadar topluluğumuzda bir çok kardeşlerimiz konuşmalar yapmış, çeşitli görüşler tartışılmıştır. Ayrıca, bir çok değerli üstatlarımızın yazıları da kardeşlerimizin yararına sunulmuştur.

Hürriyet kavramı, çeşitli tanımlarla açıklanmaktadır. Örneğin, zorlamanın yokluğu, tutuklu olmayan bir varlığın hali, bir eylemde (fiil) bulunma veya bulunmama iktidarı gibi. Tanımların sayısı artırılabilir. Bu tanımlardan hiçbiri, mantıkçıların eski dilde, «ağyarını mani efradını cami» diye niteledikleri tam ve tümel (küllî) bir tanım değildir.

Toplumumuzun çeşitli kesimlerinde sık sık kullanılan hürriyet sözcüğü ile değişik anlamlar kastedildiği için, herkes tarafından kabul edilebilecek bir tanım yapmak olası görülmemektedir. Anlamlar, onu kullananın felsefi inancına, siyasal görüşüne göre değiştiği gibi, sözcüğün kullanıldığı alanların türüne göre de değişir.

Hürriyet veya hürriyetsizliğimizi duyduğumuzda nasıl bir durumda oluruz? Hangi şartlarda kendimizi hür, hangi şartlarda hürriyetimizden yoksun hissederiz? Eğer istediğimiz bir şeyi yapıyorsak, kendimizi hür; yapamıyor, bir engelle karşılaşıyorsak, hür olmadığımızı hissederiz. Kuşkusuz istemek için çeşitli olanakların bulunması, de-

ğişik seçeneklerin olması gerekir ki, «şunu istiyorum, şunu istemiyorum» diyebilelim. O halde seçme, hürriyetin temel öğelerinden birini teşkil etmektedir. Seçme, tesadüfden değişik olarak, bir bilinç ürünüdür. İnsan bir dizi akıl ve mantık yürütümünden sonra seçim yapar. Seçmeden sonra eylem'e (fill) sıra gelir. İnsan, istediğini seçip sonra onu eylem haline geçirdiğinde; başka bir deyimle, «yaptığında» kendisini hür hisseder. Bu eylemi bir engelle karşılaşırsa, hürriyetsizliğinin bilincine varır. İnsan hürriyetlerinin temelinde bu iki öge bulunur. Seçme ve eylem. Seçme hürriyeti olmadan bilincin hiçbir fonksiyonu olamaz.

Seçme hürriyeti insan için ancak sınırlı bir alanda söz konusu olabilir. İnsanın hayatıyla ilgili önemli hususlar bunu kanıtlar. İnsanın dünyaya gelişi kendi elinde değildir. Dünyaya gelmeyi seçmemiştir. Dünyayı terkedişi de böyledir. Patolojik bir hal olan intihar bir yana bırakılırsa, ölümü de kendisi seçmez. İşte KK.rim bu hal, insanı kendini aşan bir varlıkla yüz yüze getirmekte ve sonsuz hürriyete sahip mutlak bir varlığı düşündürmektedir. Hürriyet konusu işlenirken böyle Mutlak bir varlığı dikkate alma zorunluğu doğar. Hürriyet konusu üzerine eğilen akli-hikmet için, mutlak hürriyete sahip bir varlığı hesaba katmak kaçınılmaz olur.

Mutlak varlık karşısında insan hürriyetini inceleyen filozoflar ve din bilginleri, Mutlak bir varlık olan Tanrıdan söz etmeden geçmemişlerdir. İnsan hürriyeti, ya Tanrının mutlak hürriyeti içerisinde eritilmiş ve bir bakıma insana hürriyet tanınmamış, ya da insanın mutlak hürriyet karşısında bir iradeicüz'iyesi (Libre arbitre) bulunduğu kabul edilmiştir. Bazı filozoflar da, böyle bir Mutlak varlığı reddedererek insan hürriyetini temellendirmek istemişlerdir. İnsan hürriyeti üzerinde düşünen Batılı filozoflar konuyu Teist, Panteist ve Ateist gibi değişik görüş açılarından ele almışlardır. İslam kelamcılarının görüşlerine göre ise, insan hürriyeti kader meselesi ile ilgilidir. İslam'da kaderle ilgili üç ayrı görüş vardır: Bunlar Cebriye, Kaderiye ve Ehl-i Sünnet'in görüşleridir.

Konumuzun amacı, düşünce tarihi içinde hürriyet kavramını Hürmasonluk yönünden incelemek olduğundan, hürriyeti, yalnızca Teist görüş açısı üzerinde ele alacağız.

Akılcılığı ve dengeliliği daima esas alan Hürmasonluk, düşüncelerinde, sözlerinde ve davranışlarında akıl ve hikmeti daima esas tutar. Hürmasonluk doğadaki canlı varlıklar arasında insanı, aklın tem-

silcisi ve onun en şerefli bir parçası olarak kabul eder. Ona en büyük önemi verir. Onun bu tutumu Masonluğa esas itibarile Hümanist bir Müessese olma vasfını kazandırır. İnsancıl ve insanseverliği, yaratmak istenilen insan tipinin düşünce ve ruh yönlerinden taşınması gereken niteliklerin temelini akılcılık teşkil eder. Gerek insancılıkta gerekse insanseverlikte, Masonluk, daima dengeli olmayı tercih etmiştir.

Bir dengeler sistemi olan Masonluk, Hümanizmasını, yani insancılığını, bir Teizm ile dengelemiştir. EUM'ına ve ruhun ölümsüzlüğüne inanmayanlara kapısını her zaman kapalı tutmuştur.

Teist görüşün önderlerinden biride Fransız Matematik ve Fizikçisi Filozof Ren Descartes (1596-1650)dır. Descartes Tanrı'ya şöyle anlıyor: —Benim Tanrı adından anladığım şudur: O, sonsuz, ebedi, değişmez, bağımsız, her şeyi bilir, her şeye gücü yeter bir cevherdir. Ve varolan bütün şeyler O'nun tarafından yaratılmış ve meydana getirilmiştir (EUM) (1).

Mutlak ve yaratıcı bir Tanrı fikri, Descartes felsefesinde önemli bir yer alır. Ona göre, algılanılan dış dünyanın varlığı, insanın açık ve seçik fikirlere sahip oluşu, yani bilim ve felsefe yapabilmesi hep o varlığa bağlıdır. Descartes, felsefesinin ilk adımını —Düşünüyorum o halde varım-la attıktan sonra, Tanrının varlığını kabul etmekle şurudan hareket etmesine rağmen solipsist olmaktan kurtulup gerçekçi (realist) oluyor. Algıladığım dış dünya vardır ve ben onun sağlam bilgisini elde edebilirim.

Görülüyor ki Hürmasonlukta olduğu gibi, Tanrının varlığı, Descartes felsefesinin temelini oluşturuyor. Onu kaldırırsanız sistem tamamen çöker.

Teist görüşe göre insan hür bir varlıktır. İnsanın hür olması, irade gücüne sahip olmasındadır. Ona bu irade gücünü Tanrı vermiştir. İrade bir şeyi sadece yapabilmemiz veya yapamamızdan (yani o şeyi tasdik veya inkar etmek, yapmak veya yapmamaktan ibarettir) Veyahut, belki daha ziyade akıl ve hikmetimizin bize sunduğu şeyleri tasdik veya inkar etmek, yapmak veya yapmamak için dıştan hiç bir kuvvetin bizi buna zorladığını duymadan hareket etmemizdir. Zira hür olmam için iki karşıttan birini veya ötekini seçmekte kayıtsız (indifferent) olmamız zaruri değildir; bilakis iki karşıttan biri tarafına,

(1) R. Descartes, Meditations Metaphysiques, 1641.

gerek yi ve doğrunun o tarafta bulunduğunu bildiğimiz için, gerekse tanrının zihnimizi o tarafta hazırlamış olması dolayısıyla ne kadar fazla meyledersek, o kadar hür olarak onu seçip ve kabul ederiz.

Böylece Akıl ve hikmet, hürriyetle bir tutuluyor. Bu güç sayesinde ki insan hürdür. Başka şekilde ifade edersek; insanın hürriyeti, bilgisi ile beraberdir. Daha doğrusu, bilgisine bağlı olarak ortaya çıkar. Masonluk, yüzyıllar boyunca, uygarlığın gelişmesinde ve insanlığın yücelmesinde önderlik etmiş ve bunun gerçekleşmesinde yegane çarenin, cehaletle mücadele etmek olduğu kanısına varmıştır. İnsan hayatını basitlikten kurtarıp, şerefli ve seviyeli olmasını amaçlayan masonik eğitimimiz, üyelerinin, Mutlak bir varlık olarak kabul ettikleri EUM'ına ait mutlak hürriyete ulaşmalarına yöneliktir.

Masonluğa Davet

Mişel MARGULİES

Bu yazımın başlığı sakın aklınıza, sizleri daha iyi birer mason olmaya davet edeceğim gibi bir fikir getirmesin. Haşa huzurdan, ne bu yazıyı okuyanların böyle bir davete ihtiyacı var; ne de ben, bir masona böyle bir davette bulunabilme yetkisine sahip bir kişiyim.

Hayır, benim konum tamamıyla başka. Bu yazıda, üzerine biraz eğilmek istediğim, bir hariciye, mason olması için yapılan davet, rica, tahrik veya teşviktir. Burada «davet» kelimesini, hem İngilizce hem de Fransızca'da aynı kelime, yani «Solicitation» manasında kullanıyorum.

Türkiye'de de, hemen hemen bütün dünya mason obediyanlarında olduğu gibi, bir hariciye

«gel seni mason yapalım!» veya «mason olmaya ne dersin?» cinsinden bariz davet veya kışkırtmalarda bulunmak caiz değildir, uygun değildir hatta yasaktır da denilebilir. Başka obediyanlardaki duruma bakmadan evvel, kendi tatbikatımıza bir göz atalım :

Türkiye Büyük Locası Anayasasında olsun, Localar Genel Tüzüğünde olsun, böyle bir daveti yasaklayan, yasaklamak bir yana, bu konuda herhangi bir hüküm getiren bir madde, bulamazsınız!

Öte yandan bu bir landmark da değildir. Herhangi bir hükümün, landmark sıfatını alabilmesi için genelde kabul edilen kıstaslar :

1. Tarihin karanlıkta kalmış en eski zamanlarından beri var olmuş olması ve

2. Ortadan kaldırıldığı takdirde, masonluğun maşonluktan çıkmasıdır.

Oysa, operatif masonlukta bir locaya üye olabilmenin şartlarını bugün ile kıyaslamak mümkün olmadığı gibi, o zamanlarda, bir genci, duvarcı çırağı olmaya davet etmenin çok olağan olması da muhtemeldir. İkinci kıstasa baktığımızda, masonluğa davet yasağı kalkarsa, «masonluğun masonluk olmaktan çıkacağı» iddiasının da pek geçerliliği olmadığını görürüz.

Peki, nizamname maddesi değil, landarmak değil — nedir öyle ise? Cevabı basit: İster anane deyin, ister gelenek, kesin olan : bir hariciyi masonluğa davet etmek, kışkırtmak, rica, tahrik veya açıkça teşvik etmek uygun ve münasip değildir. Değildir çünkü, hem anane buna karşıdır, hem de haricinin imzaladığı talepnamenin bir yerinde, böyle bir durumla karşılaşmadığını ifade etmesi, zımnen de olsa, görülebilmektedir.

Harici, imzaladığı talepnamede, «kendi hür irade ve arzulla...» demekle, hiç bir dış tesir altında kalmadığını belirtmektedir. Bizler de, bu ibareden, nizamname maddesi olmamakla beraber,

Büyük Locamızın da, hariciye müdahale edilmemesini, ve ancak kendi arzusu ile aramıza katılma isteğini belirtmesini uygun gördüğünü, neticesini çıkarabiliriz.

Masonluğun doğduğu İngiltere'ye bir göz atarsak, orada da, bizimkine benzer bir durumla karşılaşırız. Ne İngiltere Birleşik Büyük Locasının Anayasasında, ne de her yıl yayınlanan Büyük Loca Yılığının «usuller» bölümünde, bu konuda hiç bir hükme rastlanmamaktadır. Aday teşviki yasağı, bizdeki gibi, iki belgede imâ yolu ile mevcuttur. Bunların birincisi, adayın talepnamesindeki, «müracaatım tamamıyla kendi arzumludur» cümlesi...;

İkincisi ise, adaya tekerisinden hemen evvel imzalatılan Beyan Belgesinin şu bölümüdür :

«... Ben, en az yirmibir yaşında ve hür bir adam olarak beyan ederim ki, arkadaşlarımla uygunsuz kışkırtmaları ve maddi veya başka değersiz düşüncelere sâhip olmaksızın, kendimi, serbestçe ve gönüllü olarak, aday gösteriyorum...» Bu beyan belgesi İngiliz Anayasasının 162'nci maddesinde belirtilmiştir.

Görülüyor ki, bizde olsun, İngiltere'de olsun, teşvike karşı belirli bir hüküm olmadığı gibi,

belirli bir müeyyidesi de yoktur. Davet, teşvik, vesaireye karşı duran anane, adayın, kendi arzusu ile ve gönüllü olarak ortaya çıkmasını gerektiren kullardan kaynaklanmaktadır.

Şimdi, bir an duralım ve olabileceklere bakalım. Birçok kardeşimin akli, haklı olarak şu suale takılmaktadır. «Peki, masonluk hakkında ya hiç, ya da hiçe yakın bilgisi olan bir harici, gelip bana, ben mason olmak istiyorum demez ki!». Doğrudur. Hafızamızı biraz yoklayalım. Aca-ba aramızdan kaç kişi, doğrudan doğruya ortaya çıkmış ve mason olduğunu bildiği bir yakınına, «Beni de aranıza alın» demiştir. Genelde, masonluğun ne olduğunu bilmeyenler dahi, bunun nisbeten eliştir topluluk olduğu fikrinde birleşirler. Bu durumda, mason olmak istiyebilecek kişinin tevazuu, zaten, «beni aranıza alın» demesine engel teşkil etmez mi?

O halde ne yapacağız?

Dünyada Mason sayısı, yavaşça da olsa azalmaktadır. Mavi Localar olsun, felsefi dereceleri çalışan Ritler olsun, bunlara katılmalar azalmakta; bazı memleketlerde ise, azalmasa bile, bir duraklama dönemine girmiş gibi görünmektedir. Bu konuda Büyük Localar bir takım çalışmalar ve araştırmalar başlat-

makta, bu üzücü durumun hem sebeplerini, hem de gidişatı durdurma çarelerini aramaktadırlar.

Hamd olsun, Türkiye'de daha henüz böyle bir durum yoktur. Sayılarımız muntazaman artmakta ve bütün karşı yayın ve hücumlara rağmen, (kimbilir belki de onların sayesinde) aramıza katılmak, hala cazibesini muhafaza etmektedir. Ancak bu durumun ilelebet devam edeceğini düşünmek, saflık ve yanlışlık olur. Memleketimiz dünyadan soyutlanamayacağına göre, başka diyarlardaki tesirler, ergeç bizde de baş gösterecektir. Zahirin rakip gibi görünen diğer dernekler, eğlenceye dönük medyalar, ani iletişim bizde de mevcuttur.

Biraz evvelki sorumu tekrar edeceğim: O halde ne yapacağız? Bir yandan, muhtemel adayı davet etmeyeceğiz; öte yandan, o haricinin bize gelip, «Ben mason olmak istiyorum» demesini beklemek, pek randımanlı olmasa gerektir. O zaman, bu açmazdan çıkmak için tek yol, davet kelimesi ile ifade edilen kavramı biraz açıklamak olacaktır sanıyorum.

Redhouse sözlüğü «Solicit» kelimesine şu tercüme veriyor: «Rica etmek, rica ederek istemek, rica ederek davet etmek,» sonra şöyle devam ediyor: «Yal-

varmak, kıskırtmak, tahrik etmek, teşvik etmek.»

Geleneklerine düşkün masonlar olarak görüyoruz ki, bütün bu tarifler, yasak olan, uygun olmayan daveti ifade ediyor.

Peki, bunun uygun olanı var mı?

Soruya iki örnek ile cevap arayalım;

Birincisi şöyle: Mason olan Ali, Ahmet ile aynı kulübün, mesela Etiler Rotary'nin veya Robert College Mezunlar Derneğinin üyesi. Toplantılarda bir araya gelirler, beraber yemek yerler, ocakbaşı toplantılarında da birbirlerinin evine giderler, bazen beraber birer kadeh içki içerler. Ancak kulüp ve sosyal temaslarının dışında, Ali, Ahmet hakkında hiç bir şey bilmiyor. Ne okuduğunu, inançlarının ne olduğunu bilmez ve ailesi ile de tanışmamıştır. Edindiği intiba, Ahmet'in iyi bir insan olmakla beraber, biraz sathi olduğudur. Öyle ama, dünya insanların büyük ekseriyeti de öyle değil midir? Şimdi Ahmet, Ali'ye gelip, masonluk beni enterese ediyor, biraz bilgi sahibi olmak isterim;» derse, bence Ali'nin, Ahmet'e söylenmesinde mahzur olmayan bütün bilgileri aktarması ve bunu yaparken de, Ahmet'in karakteri hakkında biraz daha ciddi bilgiler elde etmesi gerekir.

Bu bilgilerin yokluğunda, masonluğa her türlü davet, bence, uygun olmayan sınıfına girer.

İkinci örneğimiz şöyle olabilir - Hasan ile Hüseyin aynı kulübün üyeleridir. Arada bir, bir köşede beraberce oturur ve mesleki veya sosyal problemlerini görüşür, danışır. Hüseyin daha yaşlı olan Hasan'dan, bazı ç o c u k problemleri veya bazı iş prosedürleri hakkında fikir danışır. Uzunca bir zaman süresi sonunda, Hasan, Hüseyin hakkında derinlemesine bir fikir edinir. Hüseyin'in, iyi ve dürüst bir adam olduğuna ve bilerek, herhangi haksız veya etik olmayan bir davranışta bulunmayacağına kanaat getirir. Bu şartlar altında, bence, Hasan'ın, Hüseyin'e şöyle konuşması, uygun olmayan bir davet veya teşvik sayılmamalıdır: «Hüseyinciğim, yakamdaki rozetten, veya aramızda geçmiş bazı konuşmalardan benim mason olduğumu, herhalde, biliyorsun. Eğer bizler hakkında daha fazla bilgi istiyorsan, birgün beni ara...»

Kanaatimce, bu iki örnek arasındaki fark, daha fazla izahı gerektirmemektedir.

Quatuor Coronati Araştırma Locasının uzun seneler sekreterliğini yapmış ve Önceki Üstadı

Muhteremlerinden olanı, meşhur masonik araştırmacı, merhum Harry Carr biraderin bu konuda önerdiği üç kaidesi vardır :

1. Muhtemel aday, konuyu kendisi açmış olmalıdır.

2. Muhtemel adaya işi kolaylaştırmayın. O sizin ona vermeyi uygun gördüğünüz bütün bilgileri dinleyip okuduktan sonra; ilgi ve maksadı hakkında tam bir kanaate varmadan, onu teklif etmeyin.

3. Mesleğimize katılma isteği hakkında herhangi bir şüphe veya endişeniz varsa, bu hariciye bu konuda yapılacak her tür yardım, uygun olmayan teşvik veya davet sınıfına girer.

Harry Carr biraderin bu üç kaidesinin sonuncusu ile, yüzde yüz mutabıkım. Bir hariciye, yanlış sebeplerden yardımcı olursak, sonuç çifte hüsrana ve üzüntü olacaktır, hem onun ki hem bizim ki; özellikle, giriş isteme sebepleri maddî menfaat veya sosyal ilerleme gibi şeyler ise...

İlk kaide ile aynı görüşte değilim, ikincisi ile şartlı olarak beraberim.

İlk kaideye bakalım :

Aday konuyu kendisi açmış olmalıdır. Ancak bu durumda ortada büyük bir problem vardır.

Kişi, hakkında hiç bir şey bilmediği veya muhtemelen varlığından bile haberi olmadığı bir konuyu nasıl açabilir? (Türkiye'de, 21 yaşının üstündeki erkekler arasında bir anket yapılırsa, Türk Mason Cemiyeti diye bir şeyin mevcut olduğunu bilmeyenlerin sayısının, bizleri şaşırtacağından eminim.) Bu durum, neden Harry Carr'ın görüşünü paylaşmadığımı göstermektedir. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletlerindeki Büyük Localar ve münferit Locaların, Masonluğu tanıtmak için medya kullanımını, sergi açmalarını, fuarlara katılmalarını, bir yana bırakıp; bir an için ultra-konservatif, muhafazakâr, klasik manada tutucu olan, İngiltere Birleşik Büyük Locasının yaptıklarına bakalım : hazırladıkları «The Freemasons». (Freemasonlar) adlı video kasetin yegâne maksadının dünyaya mesleğimizi tanıtmak, ne olduğunu açıklamak, ve insanları bu konuda düşünmeye çağırarak olduğu, tartışılmaz bile...

Bizde de, bu konuda minimal bir adım atılmış, ve bir senato araştırma komitesine sunulmak üzere, iki küçük risale hazırlanmıştı.

Birincisi, Macit Erbudak merhum, Sahir Erman, Mukbil Gökdoğan, Hayrullah Örs ve Ziya Umur kardeşler tarafından,

1976 yılında yazılan «Masonluk Üzerine», diğeri ise, Hayrullah Örs ve Suha Umur kardeşlerin, aynı tarihte, ve birincisinin tamamlayıcısı olarak hazırlandıkları,» «Bazı Meşhur Masonlar» dı.

Ancak, kıymeti ve güzelliği tartışılmaz bu iki eserin bugün mevcudu tükenmiştir sanırım, yalnızca kardeşlere ve o günkü, araştırma komisyonunun üyelerine dağıtılmıştı. Bendeniz, o zaman, bir miktar edinmiştim; ve o gün, bugün, aday olabilecek gençler veya, nadirattan da olsa, bu konuda bana danışan haricilere bu broşürlerden birer tane veriyorum. (Tabii, fade edilmek şartı ile.) Burada bir davet, bir teşvik veya bir tahrik mevzuubahis değildir. Sadece kişiyi, masonluk konusunda düşünmeye davet ediyorum etmiş oluyorum. Broşürleri verdikten sonra; «Bunlara bir göz at. Bu konuyu daha ileri götürmeyi düşünürsen, ara beni, konuşalım,» diyorum.

Uygun olmayan davet mi? Hiç sanmıyorum. Söylenmemesi gereken hiç bir şey söylemedim, resmen yayınlanmamış hiç bir bilgiyi aktarmadım; hasılı, yanlış veya yasak bir şey yaptığımı sanmıyorum. Sadece, birebir bazında, uygun bir ortam yaratmış oluyorum.

Gönül arzu eder ki, Büyük Lo-

camız, bunları tekrar bastırsın, ve her kardeşe vererek, hiç olmazsa müstakbel aday olabilecek kişilerin ellerine ulaşabilmeleri sağlansın.

Harry Carr kardeşin ilk kuralına karşı görüşümün izahı bukadardır.

Şartlı olarak mutabık olduğum ikinci kaideye gelince :

«Muhtemel adayın işini kolaylaştırmayın.»

Şimdi haksızlık etmeyelim. Carr birader bu cümleyi takip eden cümlesinde, harici hakkında dikkatli bir tetkiki öneriyor. Bununla **tamamen mutabıkım.** Ancak bizde olun, diğer tüm obediyanlarda olsun, haricinin teklifinden hem evvel, hem sonra, ülkeden ülkeye değişen derinlikte, tahkikat mekanizmaları vardır.

Ancak skrütene kadar ilerlemiş ve red edilmiş bir teklifin, çok menfi tesirleri olabilmektedir. Esas tahkikat, teklifin resmiyete dönüşmesinden evvel yapılanıdır. Onun içindir ki, Carr'la mutabıkım. Adayın işini kolaylaştırmayalım.

Ancaak, adayın işini de, gereğinden fazla zorlaştırmayalım. Meşhur şarkıcı Bing Crosby'yi belki hatırlayanınız vardır. Golf oyununa çok meraklı olduğu bilinirdi. Monterey California'daki

çok elit bir golf kulübüne, ancak 17'nci müracaatında kabul edildiği anlatılır. Diyeceğim, aday aşırı şekilde zorlamayalım. Unutmamız gerekir ki, mesleğimiz hakkında bilgisi azdır ve dolayısı ile, bizlerden engel değil, yardım beklemektedir.

Bu beklentisinde haklı mıdır? Bence evet. Eğer aday, uygun ve münasip bir karaktere sahipse, kendi tevazuu, ona, çok değişik bir çevreye girmekte olduğunu, ve ayak parmaklarının ucuna basarak yürümesi gerektiğini hissettirecektir. Ancak, bu tavir ve davranışının dışında, adaya bazı bilgilerin verilmesi taraftarıyım ve Carr biraderle, burada ayrılıyor: Bence, verilmesi uygun olacak bilgiler şunlardır: (şüphesiz başkaları da olabilir) :

A) Müracaatından itibaren, eğer kabul edilirse, kabul merasimine kadar geçecek sürenin asgari uzunluğu ve sebebi. «Teklifiniz en erken Mayıs ayı celsemizde görüşülebilecek, en erken skrüten ancak şu tarihten sonra olabilir, sizin önünüzde X adet aday daha var... gibi.»

B) Tahkikat prosedürünün kaba hatları, ki buna :

— İmzalanacağı talepten izahı,

— Tahkikatların hem kendi hem de Masonluğun menfaatleri için elzem olduğu,

— Skrütenin niçin gizli yapıldığı da dahil edilmelidir.

C) Müracaat ettiği Locanın toplantı günleri ve saati, kıyafet, aidat ve hasenat hakkında muhtasar bilgiler.

Yazımın başından beri ifade etmek istediklerimi özetlemek gerekirse, şunu diyebilirim :

Bir hariciyi mason olmaya davet, teşvik, tahrik, rica etmek veya herhangi bir şekilde kıskırtmak, uygunsuzdur, yasaktır, yapılmamalıdır. Müstakbel veya muhtemel aday, mutlaka, aramıza katılma arzusuna sahip olmalıdır ve bu arzu kendi hür iradesi ile doğmuş olmalıdır. Ancak, çok iyi tanıdığımız bu haricide, bahsi geçen arzuyu 'sezdiğimiz takdirde, ona yol göstermek için muhtelif teknikleri kullanarak, ona yardımcı olmalıyız.

Ketum olmalıyız, ancak bu ketumiyetin sınırlarını da, çok iyi tanımamız lazımdır. Ketum olalım, ketum olalım, ketum olalım, ama ifrat derecesinde ketum olmayalım.

Bu yazının hazırlanmasında yararlanılan çalışmalar

1. İlk ve en geniş şekilde olarak, Yeni Zelanda Büyük Locasına bağlı, 194 sayılı Wellington Araştırma Locasına üyelerinden, Önceki Büyük Nazır Laurie Enting K.'in, 11 Mayıs 1989 tarihinde o locada

yaptığı konuşmanın metni.

2. Meşhur Amerikalı masonik araştırmacı, Alphonse Cerza K.'in Şubat 1983 tarihli «Kısa Konuşma Bültenindeki» yazısı.
3. Harry Carr K.'in «The Freemason at Work» kitabındaki, konumuzla ilgili makalesi.

Q. C. CORRESPONDENCE CIRCLE LTD.

in association with

QUATUOR CORONATI LODGE NO: 2076

THE PREMIER LODGE OF MASONIC RESEARCH

60 GREAT QUEEN STREET LONDON WC2B 5BA ENGLAND

FOR DETAILS CONTACT
THE LOCAL SECRETARY FOR TURKEY

CELİL LAYIKTEZ
P. K. 18 YENİKÖY — İSTANBUL

Masonluk Neler Söyler

Argun BERKER

Çok uzun süredir, dergimize bir yazı yazmak istiyordum. Ancak şu veya bu nedenle kısmet olmuyor ve geçerli bir özürde bulamıyordum. Sevgin ve saygın bir üstadımın emirlerini yerine getirmeyi, artık kaçınılmaz bir görev ve ödev kabul ederek kaleme sarıldım. Özellikle ilk yazı olduğu için, konusu hakkında bir hayli zorlandım. Belirli bir süreyi aşmamaya gayret göstererek (MASONLUK NELER SÖYLER?) başlığı altında, özellikle eğitime dönük bir ses, bir nefes vermeye çalıştım. Kusurlarım, hatalarım olursa, hoşgörü ile karşılayın ve lütfen affedin.

Masonlukta, sembolere bakmak, çalışmalarda yapılan ve söylenenleri akıl yolu ile incelemek ve irdelemek çok önemlidir. İşte, masonluğun kendine has sırrı; ancak, böyle keşfedilir. Bu sırrı çözmeye çalışmak da bir masonun vazgeçilmez görevidir.

Kardeşlerim, masonluk, hakikatleri kişinin kafasına, zorla sokmaz. Onları, kısaca söyler. Hatta imâ eder, veya hakikatlere, onlardan alınan nurlar ile kamaşan gözler arasına, bir sis perdesi koyar. Tüm bunlara rağmen, devamlı arayacaksın, araştıracaksın ve sonunda gerçeği bulacaksın. Zaten, mesleğimizin en önemli özelliklerinden biri de hakikati bulmak değil midir?

Masonik sırların tümü, derecelerin hepsine emek verenler tarafından

kısmen de olsa anlaşılır, üstelik manalandırma nisbetleri içinde kendini belli eder.

Daha, birinci derece ritüelinde, (HAKİKATİ ARAMAK VE DOĞRUYU BULMAK DA - TANRIYA İBADETTİR) denilerek, sis perdesinin kenarı kaldırılmıştır. Daha orada, masonluğun bir inanış, Bir Evrenin Ulu Mimarının buyruklarının, yerine getirme olduğu açıklanmıştır.

Bilindiği gibi, masonluk çok eskidir. Üstelik bu sayede insanlara ve uluslara önemli yardımlar yapmıştır. Yine bilmeliyiz ki, sembolizm, Tanrı ile insan ve insanla - insan arasındaki ilişkileri öğretir. Masonluk kişiyi karakter sahibi yapar, iyiliği yayar ve en önemlisi, âhengi sağlar. Böylece de, vasat bir insanın çok isteyip de, nadiren erişebildiği kemale, muhakeme ve mantığın yardımı ile, ulaşmasına aracı olur.

Masonluk, hâk yolu ile kalpleri ve gönülleri ısıtır. Prensiplere kardeşliğini ilhâm eder. Üstelik, mensuplarından gerek söz, gerekse davranışları ile bu prensibe uymalarını, saygı ve sevgi duymalarını ister. Böylece, birbirlerini aydınlatarak, ihtirasları kontrol ederek, insanların dimağını kuvvetlendirir ve bozulan, yozlaşan sosyal düzeni çağın koşulları ile bütünleşmesini sağlar. Bu yolda da sürekli çaba sarfeder. Masonluk, Evrenin Ulu Mimarının tüm insanlığa ilhâm ettiği cihanşümüül (Evrensel) İbedî ve değişmez bir akide (inanç) gibidir. Bunun temeli üzerine kurulmayan hiçbir meslek, asla uzun ömürlü olamaz ve olamamıştır.

Bu inancın sahipleri, ona bağlı kalabilen tüm masonlardır. Böyle davrananlar, iyi, doğru ve güzel davranışları ile, basit, adi ve uygunsuz ihtirasları bırakmaları ile menfaatperesliği yenerler, böylece başkalarını da düşünen, olgun kişiler haline gelirler. Her türlü kötü davranışlardan sakınarak, insanın muktedir olabileceği ahlaki olgunluğa varabilmek için, müşterek gayelere ulaşabilirler.

Şeref ve görev, zamanın fırtınalı hayat denizinde şeyreden, gemimize yol gösteren bir sahil feneridir. Kötü ihtiras ve itiyat (alışkanlık) fırtınalarına kapılıp, kurtuluş rotasını akliselim ile selâmet sahiline yönlendiremeyenler, üzülerek belirteyim ki, manen kurtuluş ışığına nura ulaşamazlar. İyilik, doğruluk ve güzellik yaşamımızın pusulası olmalıdır. İyi niyetle hata yapabilen kardeşlerimizin, hâl ve hareketlerini hoşgörü ile karşılayıp, tatlı dille tenkit etmek ve onlara doğruyu göstermek başlıca görevimizdir. Erdemimiz de bunu gerektirmektedir. Bu

konuda, başvurulacak en iyi ögütler ve rehber ritüellerimizdir. Ancak, masonluğun temel prensiplerinden biri olan hoşgörü, hiçbir suretle, tenkit edilmeyecektir, anlamına gelmemelidir. Daha çocukluğundan itibaren, tenkide alıştırmacı bir terbiyede yetiştirilmiş kişilerde, alınganlık kalmaz. Hata ve kusurlarımızın düzeltilmesi için tenkide; tenkidi hoş karşılayıp tahammül edebilmek için de, sevgiye ihtiyacımız vardır.

İnsansever, felsefi ve ileri görüşlü olan masonluk, inanın temeli içinde, Tanrının varlığını ve evrenin sonsuzluğunu kabul eder. Gayesi de, ahlaki, felsefi ve dini gerçekler ile tüm faziletlerin anlaşılmasını sağlamaktır. Tarih boyunca insanlık, hürriyet, adalet ve eşitlik uğruna savaşmıştır. İşte masonluk da, bu savaşın bayrağını nesilden nesile aktararak taşımaktadır. Ayrıca masonluk, ülkelerin meşru kanunlarına hürmet eder, saygı duyar.

Masonluk, cihanşumşumül ahlak esasında dayanır ve dünyanın her yönünde yaşayanlar ile her türlü inanç sahiplerine uygundur. Üstelik, masonluk doğrudan doğruya insanların sulh ve saadetlerini ilgilendiren gerçeklerden başka şeyler öğretmez. Bir masonu, başkalarından ayıran en önemli özelliklerden biri de, insanlara karşı olan büyük sevgisidir. O, insan neslini, bir aile olarak tanıır ve bu aileyi Evrenin Ulu Mimarinin en güzeli, mükemmel eserlerinden biri sayar. Ayrıca mason Nuru Ziyaya kavuştuktan sonra, insanlardan asla uzak kalmalıdır. Devamlı bir şekilde, ulvi kardeşlik zincirinin sağlam bir halkası olmalıdır. Kardeşlerine karşı her zaman maddi ve manevi yeni görevler üstlenmelidir. Bundan dolayı masonluk, üyelerine, birbirlerini sevmeyi, yaşamın her anında birbirlerine yardımcı ve destek olmayı, neşe ve zevklerde olduğu kadar, ızdırap ve kederlerini paylaşmayı, itibarlarını korumayı itikad ve inanış bakımından birbirlerinin fikirlerine saygı duymayı, ancak hatalarına karşı da hoşgörülü davranmayı öğretecektir. Masonluk, felsefedir. Çünkü, ruhun, evrenin ve ilahî varlığın mevcudiyetleri ile ilgili görüşleri inceler. Eskiler, insanlık âleminin, birbirine zıt iki prensibi olan, iyilik ve kötülüğün, etkisi altında bulunduğunu düşünürlerdi. İyilik, insanları hakikâte istiklâle ve sadakate, kötülük ise, sahtekârlığa köleliğe (Esirliğe) ve egoistliğe doğru yönlendirir. Masonluk, iyiliği temsil eder ve kötülükle de daima mücadele içindedir.

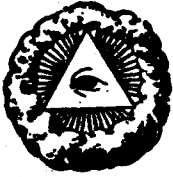
Eşitliğin ilk elçisi masonluk olmuştur. Çok eskilerde kardeşlik ve nisbeten eşitlik vardı. Ancak hürriyetler kısıtlıydı. Ancak, masonluk bu-

nu da ekledi ve insanlar için üçlü miras olan, hürriyet, eşitlik ve kardeşliye sahip çıktı.

İnsanları, doğru düşünmeye yöneltmek veya gerçeklere kolayca inandırmak güçtür. Kişinin ince zekası ve şüpheciliği, belirli görüşlere dahi sis perdesi çekebilir. Unutmamak gerekir ki, bir jüriden bile çok zaman ittifakla bir karar beklenemez. Üstelik bizler de çalışmalarımız sırasında benzer olaylara rastlamıyormuyuz? Mesala, nedenini, niçinini, ne zamanını ve nasılını açıklamadan. Bir oylama veya sükrüten yapıyor ve umulmadık bir sonuç çıkıyor. Ancak nedeni üzerinde en ufak bir söyleşi ve tartışma olmuyor. İşte özellikle üzerinde durulması, düşünülmesi gereken bir durumdur bu. Takdirini siz okurlara bırakıyorum. Tefekkür hücresi ile bu kutsal mabede girişinizde ki, anınızı düşününüz. Üstelik verdiğiniz sözü ve ettiğiniz yemini de...

Kibir, gurur ve azamet, hepsi de beşeri birer zaftır. Servet ve mevki de, çok kez bunun şamilidir. Kendisini akıllı sanarak, azametli olmanın yanlışlığı, özellikle masonlukta öğretilir ve öğrenilir. Boş nazariyyeler, küarak gururlanmak, cehaletten de kötüdür. Azamet ile övmekten kendimizi koruyalım. Masonik yasalar ve ritüeller insan karakterini değiştirmez onları sadece aydınlatır, doğru yolu gösterir, ihtiras ateşlerini bastırmasına rehberlik eder ve bencilliklerini hafifletir.

Bir insan inançları ile değil yaptığı işlerle ölçülür. İnsanın fikirleri icraatla mükemmelleşir. Büyük işlerin büyük başarıcıları genellikle sözleri yumuşak ve ölçülü olanlardır. Başkalarının, maddi ve manevi ızdıraplarına ilgisiz kalamayız. Tüm insanları sulh, sükûn ve mutluluğa ulaştırmak yolunda çalışmalıyız.

Gelişmenin Temel İlkesi

Ali İffet AKTAN

İnsanın birçok bakımından etkileyen iki ortamı vardır. Bunlardan biri varlığını sürdürdüğü varlık ortamı, diğeri de doğasal ilişkiler içerisinde bulunduğu doğal ortamıdır. Varlık ortamı insanı çevreleyen ortamdır. Onun kişiliğini ortaya koyan diğeri bir ifadeyle oluşturan varlığını sürdürdüğü bu ortamdır. Buna yaşama ortamı da diyebiliriz. İnsanı bu ortamından ayrı düşünmek mümkün değildir.

Bu ortam insanın üretim ve tüketime dayalı ilişkilerinin yer aldığı bir alan değildir. Düşünebilmenin insan için varolma belirtisi olduğu kabul edilirse bu ortam düşünme, yorumlama ve yoktan varetme yani «yaratma» gibi insani eylemlerin ortaya

konmasına kaynak teşkil edecek olanakların bulunduğu bir ortamdır.

Ayrıca, varlık ortamı insanın doğumundan itibaren tüm yaşamı boyunca onu etkileyen olayların içinde yer aldığı bir ortamdır. Şöyleki, bu ortam içerisinde bilgi, eğitim, görev, sorumluluk, suç, sevinme, korku, heyecan, nefret gibi eylemlerin yanında bütün sanatsal eylemlerle birlikte, anlaşma, antlaşma, tartışma gibi diğeri birçok insan eylemi de yer alır. Yani bu ortam bir anlamda insanın etkin alanını oluşturur. Bu nedenle de varlık ortamı insanın gerçek karakterini ve kişiliğini oluşturduğu yerdir.

Doğal ortam ise, insanın bir do-

ğa varlığı olarak yaşadığı ortamdır. Bu ortam içerisinde insanın da diğer doğa varlıkları gibi kendine özgü bir yeri vardır. Burada insanın üretiminin ve tüketiminin kaynağını doğa oluşturur. Bu ortam içerisinde insanın beslenme, korunma, karşı cins ile olan ilişkilerini sürdürme, çoğalma gibi bedeni ihtiyaçlarını karşılama eylemlerinin yanında yine burada insan tarımla uğraşır, ağaç diker, bitki yetiştirir, hayvan besler, bunları evcilleştirir. Yani doğa ile kurmuş olduğu bir bağlantısı vardır. Bu yolla hem çevresine hemde kendisine yararlı olur.

Diğer taraftan insan tek başına üretken bir varlıktır. Ancak bu üretim doğmak doğurmak veya çoğalmak olarak anlaşilmamalıdır. Doğurganlık üreticilik anlamına gelmez. Benim burada sözkonusu etmeye çalıştığım üretim doğada bulunanlardan yararlanarak bunlardan yenilerini türetmektir. Bu diğer bir ifadeyle doğanın verdiklerini nitelik ve nicelik bakımından çoğaltma eylemidir. Ve insan emeğinin varlık olarak ortaya konmasıdır.

Üretim aynı zamanda insan yeteneklerinin gelişmesini ve daha verimli olmasını da sağlar. Bu şekilde insan varlık alanını genişlettiği gibi doğal ortamını da daha iyi tanıma olanağı bu-

lur. Buğdayı eken, biçen, öğüten, ondan ekmek yapan insan üretkendir. Beslediği koyunun yününden iplik iplikten giyecek yapan, topraktan tuğla tuğladan bina kuran insan üreticidir. İki çeşit üretim vardır. Bunlardan biri yukarıda söylediğim yani doğada bulunandan yine doğaya uygun olan ürünleri elde etme eylemidir ki buna üretim diyoruz. Diğer ise doğada bulunmayan sadece insan düşüncesinin doğayı kaynak olarak yoktan varettiği üretim ürünleridir ki biz buna yaratma diyoruz. Yaratma bir anlamda biçimlendirmedir. Ancak yaratma da bir çeşit üretimdir. Bununla birlikte daha değişik olanakları ve koşulları vardır. Daha güçlü, daha uzun ve özenli bir çalışma gerektirir.

İnsan aynı zamanda yaratan bir canlı varlıktır. Bu da onu diğer canlı varlıklardan ayıran en önemli özelliğidir. Bu gün yaşama ortamımızı oluşturan bütün varlıklar insan düşüncesinin ürünleridir. Her nekadarsa beslenme çoğalma büyüme yaşlanma gibi eylemler doğaya dayalı ve insanın isteği dışında gelişen eylemler ise de varlık ortamının ürünü olan yaratma insana bağlıdır ve insanın isteği ile yaptığı, onun elinde olan bir şeydir. Yaratmanın yani varetmenin başanlı olabilmesi yetenekler arasın-

daki uyuma bağlıdır. Bu uyum ne kadar sağlam, düzenli ve uzun süreli olursa yaratma da o ölçüde başarılı olur. Hangi türden olursa olsun bütün yaratmalar doğal bir birikimi gerektirir. Çünkü varetme eylemi insanın doğadan aldığı izlenimlerin birikimi ile oluşan yeteneklerin bir başarısıdır. Birikimsiz bir varetme düşünülemez. Birikimin doğurucu bir eyleme dönüşmesi, üretici bir güce erişmesi sonucu varetme yani yaratma olayı gerçekleşir.

Bir bakıma yaratmanın özünde sevgi yatar. Sevgi varetmenin arzusu, azmi heyecanıdır. Diğer bir ifadeyle çarpan yüreği, ışık gözüdür. Sevmek özlenen istenen bir varlığı kendi özünde duymaktır. Hangi aşamada olursa olsun yaratma eyleminin özünü oluşturan onu biçimlendirecek güçleri besleyen sevgidir. Ancak bu bencillikten çıkarıcılıktan uzak, karşılığı olmayan bir sevgidir. Diğer taraftan sevgi dediğimiz şey aynı zamanda bir duyarlıktır. İnsanı varetme gibi özveri isteyen zorlu bir eyleme iten de duyarlı duygulu olmasıdır.

Sevginin belli bir konusu yoktur. Bazılarında bu sevgi belli bir varlık türü üzerinde toplanır. Bazılarında ise bu bir insan veya insanın dışında bir doğa varlığı olabilir. O halde sevgi aynı

zamanda insanın yaratıcı gücünde yönlendirebilir. Sevginin konusunu ortamı belirler.

Sevgi aynı zamanda bilgiyle, varlıkları tanımakla oluşur. Bilgisiz sevginin, sevgisiz bilginin gerçekle bağlantısı olamaz. Gerek sevgiyi gerekse de onunla ilişki içerisinde olan bilgiyi oluşturan duyu verileri doğal ortamın bize ulaştırdığı köklü etkili izlenimlerdir.

Duyularımıza onlar yoluyla beynimize verilmeyen, bizde etkisi izlenimi bulunmayan bir varlığı sevmemiz mümkün değildir. Ancak duyma, duylara bağlı bir eylemdir.

Yaratmada karmaşık izlenimlerden arınmış güçlü bir bilgi başarının gereğidir. İzlenimlerin karmaşıklığı duyların bozukluğu yanında anlayış gücünde iyi biçimlenmemiş ve gelişmemiş olduğunu gösterir. Bu durum çelişkilere yolaçar ve başarıyı engeller. Burada hem varlık ortamının hemde özellikle eğitimin etkisi büyüktür.

Bu iki aşamalı bir eğitimidir. Birinci aşamada kişinin kendisini eğitmesi gerekir. Çünkü varetmenin yani yaratmanın ilk aşaması «insanın kendini bilmesidir.» Kendisini bilen insan ancak varedeceği nesneyi biçimlendirebilir. Sonraki aşamada da yaratıcı güce kaynak oluşturacak

bilgi birikiminin sağlanması gelir.

O halde kişinin yaratıcı olgunluğa erişebilmesi için önce kendisini eğitmesi, kendini bilmesi yani yaratması gerekir. Esas zor olanı da budur. Çünkü insan tabiatında daima bir şeylerle çatışma halinde olma özelliği vardır. Yani insan çelişkili bir yapıya sahiptir.

İnsanların istekleri dışında giriştikleri çatışmalar üç çeşittir. Bunlar, 1 — İnsanın insanla, 2 — İnsanın tabiatla, 3 — İnsanın kendisiyle, olan çatışmalarıdır.

Bu üç çatışmada ayrı özellikler taşır. Örneğin insanın insanla olan çatışması politika ve savaşla yürütülmektedir. İnsanın tabiatla olan çatışmasını ise, insanın yaratıcı gücünün ürünü olan bilim ve teknik bugün artık ustalıkla yönlendirmektedir. Yukarıda söylediğim gibi çözümlenmesi en güç olanı insanın kendisiyle olan çatışmasıdır. Çünkü insan kendisiyle uzlaşmaya varamadıkça dış çatışmalarını başarı ile sürdüremeyecek ve dış uzlaşmaları uzun süreli olamayacaktır. Bu insanların geçmişinde olduğu gibi geleceğinde de önemli bir sorun olmakta devam edecektir.

O halde daha mutlu bir yar-

na ulaşmak için ne yapmak gerekir? Bu soruyu mücadelelerinde bile kendi kendisi ile barış içinde olabilen kendisini eğitmiş kâmil insanlardan oluşmuş bir toplum yaratmakla gerçekleştirebilecektir şeklinde cevaplandırabiliriz. Bu olgu önce toplumun bireyi insandan başlayıp bütüne doğru gelişen genişleyen bir olgudur. Bununda özünde «sevgi» yatar. Sevgi, insanın ruhunda yalnız iyilik, erdem, saygı biçimlendirir. Ancak seven insan iyiyi doğruyu bulur, güzele ulaşır. Eğitimin, yetişme biçiminin güzeli anlama ve değerlendirme konusunda etkisi büyüktür. Güzel aslında bir uyumdur. Güzel kişiyi yaratıcı atılıma iten olduğundan daha ileri bir duruma götürecektir eylemi sağlayan varlıktır.

Mutlu olmak, güzeli anlamak ve ona erişmekle gerçekleşir. Benim burada sözkonusu etmeye çalıştığım güzel erdemli bir ruhun güzeliğidir. İnsanın bu güzele ulaşması birbirakıma kendini tanıması, kendine ulaşmasıdır. Bu da kişinin aklı ve iradesiyle iç âleminde oluşturacağı düzene bağlıdır.

Çünkü insanda akıl bütün kötülükler gibi iyiliklerin de kaynağıdır. Onu iyiye kullanıracak olan irade kendini bu yolda eğitenlerin elinde hassas bir terazi şaşmazlığı ile işler.

Masonluğun amacı da, önce var-
edici etkinliğe sahip gelişmiş
kâmil insanı, sonra da bu kişile-
rin oluşturduğu toplumu yarat-
mak, bunun içinde ilk aşamada
insanın iç âlemini çelişkilerden
arındırmak, düzenli bir işleyişin
oluşumunu sağlamak sonrada
bu bireylerin ilişki ve eylemlerinde
«sevgiye» dayalı özlü bir
davranış biçimlendirmek, değil-
midir?

Sevgi bir anlamda yaşama ilke-
sidir. Çünkü insan sevgisiz ya-
şayamaz. İnsanı yaratıcılığa,
başarıya, kardeşliğe ve birlikte
yaşama mutluluğuna eriştirecek
eğilimleri sevgi oluşturur. Sev-
gi, kişinin başkalarını, çevresini,
ancak önce kendisini bilmesidir

Güzel ise, bütünü oluşturan bölümler arasında kurulmuş en mükemmel düzendir. O halde; güzelin özünde sevgi ve düzen yatar. Güzeli anlamada yalnız duylulara beğeni ilkelerine dayanma insanı yanıltır. Hangi nesnede benzerini aşan bir uyum bir düzen varsa ona güzel deriz. Ancak, güzeli anlamak önce doğayı kavramayı gerektirir. Doğanın özünü, yapısını kendi varlık düzeni içinde bilmeyen kimsenin gözünde güzel bir görünüş olarak kalır.

Güzelin bilinmesinde en somut örnek doğadır.

Masonluğun öğretilerini sem-

bollerle anlatması da, kendine özgü kavramların yorumlanmasında, doğayı referans olarak alınmasından kaynaklanır. Doğayı tanımada ileri doğru atılan her adım insana doğanın bilinmeyen yanlarını tanıtır. Doğa varlıklarını bilme yolunda atılan bu adımlar bir anlamda insana yaklaşmadır. Bilim doğayı tanıdığı oranda insana yaklaşır. İnsanın özünü kavrama olanağı bulur.

İnsanın erdemli bir ruha sahip olması, özünde oluşturacağı düzene bağlıdır. Özde düzen kısaca, «çelişkilerden arınma» olarak tanımlanabilir. Çelişkilerden arınmanın ne ifade ettiğini kısa bir yorumla bir anlamda somutlaştırabilmek, elle tutulur gözle görülür olmasa bile algılanabilir ölçüde açıklayabilmek için bir doğa bilimi olan fiziğin kendi kuralları içerisinde «Düzene» verdiği yeri burada ele almak sanırım yerinde olacaktır. Bu arada, ben kendi açımdan kısa bir yorumla «Düzeni» bir anlamda somutlaştırmaya, elle tutulur gözle görülür olmasa bile algılanabilir hale getirmeye çalışacağım.

Uluslararası alanda, kendi konusunda, zamanının önde gelen isimlerinden İngiliz bilim adamı Ord. Prof. Dr. F. H. Constable, İkinci Dünya Savaşı sonrası, öğretim üyesi olarak yapılan daveti kabul etmiş ve İstanbul

Üniversitesi kadrosuna katılmış çok değerli yabancı bilim adamlarından biridir. Uzun yıllar İstanbul Üniversitesine ve Türk bilimine hizmet etmiştir. Doktora hocam olması nedeniyle benimde yakından tanıdığım bu bilim adamı, Fiziko - Kimya kitabının maddenin katı hali ile ilgili bir bölümünde aynen böyle diyor. «Tabiatın şu genel kanunu vardır. Bir bünyede ne kadar düzen varsa o kadar az enerjiye ihtiyaç vardır.» Sonra da bu kuralı şu basit örnekle açıklamaya çalışıyor. Bir sokakta düzenli ve karışık yürüyen insanlar arasındaki gayret farkı buna iyi bir örnektir.

Bu kural ve örnekten ister canlı, ister cansız aleme ait olsun bir yapıda ne kadar düzen varsa, amaca yönelik bir icraatta o kadar az enerji sarfı sözkonusudur. Anlamı çıkmaktadır.

Demekki düzen bir anlamda enerji ile yakından ilişkilidir.

Enerji fizik olarak «İş yapabilme yatkınlığı (kabiliyeti)» veya «Maddenin hareketinin bir ölçüsü» olarak tanımlanmaktadır.

Hernekadar sözkonusu tanımlar genel anlamda isede, burada ele alınan insandır. Buna göre enerjinin bir anlamda «Manevi güç, yılmazlık» olarak da ifade edildiği düşünülerek, Enerjiye kişinin aktivitesinin bir ölçüsü gözüyle bakmak, Böylece de, E-

nerji-düzen ilişkisine aşağıdaki şekilde bir yorum getirmek mümkünür.

Sahip olduğu enerji sabit kabul edilerek, denilebilirki «Kişi kendini çelişkilerden arındırmış olduğu, aklın rehberliğinde iradesini, iyiyi, doğruyu ve güzeli bulma yolunda kullanabildiği oranda etkinliğini, diğer bir ifadeyle aktivitesini artırabilir ve başarılı olabilir. O halde sonuç olarak «İnsan bünyesi için düzen, bünyenin sahip olduğu enerjinin yararlı kullanımının bir ölçüsüdür» şeklinde tanımlanabilir. Bu nedenle önce bireylerden başlayarak, bütün toplumlarda ve toplumun her kesiminde bugün artık düzene başarının ve gelişmenin temel ilkesi olarak bakılmaktadır.

Masonluk için'de aynı şey söylenebilir; Çünkü masonluğun öğretisinde akıl, hikmet, sevgi, iyilik, doğruluk, güzellik gibi erdemler hernekadar temel ilke görünümünde ise de bütün bunları iki ana ilkede toplamak mümkündür.

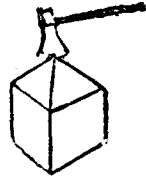
«Sevgi ve düzen»

Sevgi, «İnsanın kendi dışındaki varlıklara evrende duyduğu bilinçli ilgi» şeklinde tanımlanır, ve bu bilincin çelişkilerden arınma oranında güçlenebileceği kabul edilirse, sevgisinde özünde düzenin yattığı görülür.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1 — Constable, F.H., «Fiziko-Kimyaya Giriş», İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, sayı 1087, No: 60, 1964.
- 2 — Yücel, Hasan Âli, «İyi Vatandaş, İyi İnsan», Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 67, 1971.
- 3 — Eyüboğlu, İsmet Zeki, «İnsanın Boyutları», Çağdaş Yayınları, 1979.

Jean Théophile Désaguliers

- Yaşamının ana hatları
- Kişiliği
- XVIII. yüzyıl İngiliz Farmasonluğundaki yeri.

A. Hikmet ÖZÜMERZİFON

A — Yaşamının Ana Hatları

1. J.T. Désaguliers 13 Mart 1683 tarihinde Fransa'nın Atlantik sahilindeki La Rochelle kasabasında dünyaya gelmiştir. Babası J. D. Désaguliers bu kasabadaki protestan kilisesinin rahibiydi. IV. Henri tarafından 1568 yılında yayınlanan «Nantes Fermanı» güvencesinde rahiplik görevini huzur içinde yürütmekteydi.

2. J.T. Désaguliers'nin doğumundan iki yıl sonra, 1685 te, protestanlara vicdan hürriyeti tanıyan bu ferman kral XIV. Louis tarafından yürürlükten kaldırılınca, baba Désaguliers anavatanını terk etmek zorunda kalır. Oğlunu da alarak, bir İngiliz gemisiyle, ilk etapta Guernesey adasına; oradan da, Londra'ya ulaşır. «Swalow Street»te bulunan bir Fransız protestan kilisesinde görev alır.

Bu zorunlu göç dolayısıyla J.T. Désaguliers, yaşamı boyunca, Bourbon hanedanlığına karşı sürekli nefret hisleri taşıyacaktır.

3. Baba, oğlunu bir bilim adamı olarak yetiştirmek amacındadır. Oğlunun ilk eğitimini bizzat kendisi üstlenmiştir.

Yaşamlarını maddî yönden kolaylaştırmak için İslington'da bir özel okul açtığı zaman iyi yetiştirilmiş genç Désaguliers babasının sağ koludur. Verilen dersler üzerinde öğrencileri yeniden çalıştırma görevi ona verilmiştir. Böylece, genç yaşta, insanları eğitme, düşüncelerine yön verme alışkanlığını elde etmiştir.

4. Babasının ölümünden sonra tahsilini Oxford'da sürdüren Désaguliers kendisini çevresine kabul ettirmekte hiçbir zorluk çekmemiştir. 1710 yılında onu, Edebiyat bölümünden bachelorya verirken, aynı zamanda rahip çömezliğine atanmış olarak görürüz. Ayrıca mensubu bulunduğu «Christ Church College» Üniversitesinde, Dr. Keil'den boşalan «Deneysel Felsefe» kürsüsünü yönetmektedir. Uyguladığı metodun özelliği, öğrenciler önünde yaptığı bir takım laboratuvar deneylerine matematiksel ve felsefi açıklamalar getirmesindedir. Uyguladığı bu metod sayesinde kendisine, yalnız İngiltere'de değil, Avrupada da şöhret kazandıracaktır.

5. 3 Mayıs 1712'de Wiliam Pudsey'nin kızıyla evlenir. Artık hayatını kurmuştur.

Akademik kariyerdeki başarısına rağmen, kendisini Üniversite yaşam tarzına bağlamaz. Daha aktif bir hayat için yaratılmıştır. 1713'lerde Thames nehri kenarında genişçe bir daire kiralar ve bu dairede adam başına üç gine'ye halka açık ücretli konferanslar vermeğe başlar. O vakte kadar, Londra'da ücretli konferans diye bir şey bilinmiyordu. Bu cüretkâr girişiminde başarılı olur. Verdiği konferanslar günün aktüalitesi haline gelir; bir protestan fizikçi olarak kendini yüksek sosyeteye kabul ettirir. Bazı günler dinleyicilerinin adedinin kırka kadar ulaştığı olur.

6. Désaguliers, artık, Londra'nın hatırı sayılan kişileri arasında yerini almıştır. 1714 Temmuzunda «Kraliyet Bilim Akademisi» üyeliğine seçilir. Ünlü Newton bu akademinin başkanıdır. Désaguliers'ye burada deneyler yapma görevi verilir. Yaptığı deneylerin adedine göre yılda eline kırk elli İngiliz Lirası geçmektedir.

7. Kavuştuğu refaha paralel olarak toplumdaki onurlu yerini pekiştirmek için eline geçen her fırsatı değerlendirecektir. Örneğin :

a) Westminster köprüsünün inşası sırasında, teknik konularda kendisine danışıldığında, oturduğu evin yıkılması gerekeceğini bildiği halde, doğru olan yolu göstermekten geri kalmamıştır.

b) 1721'de Edinbourg'a giderek şehir su şebekesinin düzenlenmesi çalışmalarına katılmıştır.

c) Avam Kamarasına havalandırma sistemi yapılırken onun da fikri alınmıştır.

d) Wolwick topçuları dakikada 23 gülle atmakla öğündükleri topun namlusunu her atıştan sonra temizleyen mekanizmayı ona borçludurlar.

e) Pitcair'in tababet, S'Gravesande'in matematik, Mariotte'un mayiler, Neuwentyt'in din ve felsefe hakkındaki yapıtlarını ya bizzat kendisi tercüme etmiş veya ettirmiştir.

f) İngiliz ve Hollanda orduları, Malborough dükünün kumandasında, Lille, Douai, Boucharin, Quesnay gibi Fransız mustâhkem mevkilerini kuşattıkları zaman, askerlikle en ufak alâkası olmadığı halde, Ozanan'ın kuşatma savaşı taktiği hakkındaki kitabını İngilizceye çevirmiştir.

8. Hanover hanedanlığı ve Reform uğruna gösterdiği bunca gayret karşılıksız kalmamıştır. Chandos dükü onu himayesi altına alarak, dükalığının rahipliğine atamıştır. 3. oğlu dünyaya geldiğinde, ünlü Newton çocuğun vaftiz babası, Lady Cassandra Cornwallis ise vaftiz annesi olmuşlardır. Kral 1. George'un isteği üzerine Hampton Court Sarayında başarılı bir konferans vermiş ve sonucunda yılda 70 İngiliz Lirası tutarında bir gelir sağlamıştır. II. George tahta çıktığında ona Essex'ten ek bir gelir sağlamakla kalmayıp, Galler Prensinin eğitimiyle vazifelendirmiştir.

9. J.T. Désaguliers 6 Mart 1744 tarihinde Bedford Coffe Hōuse'daki ikametgâhında gözlerini hayata kapamıştır. London Evening Post gazetesi bu ölümü şöyle duyurmuştur :

«Saygın kişi Jean Teophile Désaguliers Savoie Kraliyet Kilisesinde toprağa verilmiştir».

B — J.T. Désaguliers'nin Kişiliği

Yukarıda ana hatlarına değindiğimiz J.T. Désaguliers'nin yaşamı, kişiliğini rahatça ortaya koymaktadır. La Rochelle'li bir protestan rahibinin, kurnaz Fransız köylüsü tipinde protestan oğlu; büyük bir bilgin ve usta bir konferansçı; yaşamı boyunca kendisini topluma adanmış bir insandır.

Yasallığını Tanrı'dan alan krallık anlayışına, dolayısıyla Bourbon hanedanlığına karşıdır. Onun yerine, gücünü tabiat kurallardan alan filozof krallar taraftarıdır. Newton doktrinini benimseyen İngiliz hanedanlığının savunucusudur.

Avrupaya, Roma ve Fransa etkisinden arınmış yeni bir uygarlık getirme yolundaki İngiliz akımlarının içinde, o da yer almıştır.

Fransız düşünceli metodlarına karşı, İngiliz deneysel metodlarının savunucusudur.

Désaguliers'nin belirgin vasıflarından bir başkası, bir başkan olmaktan çok, bir rehber oluşundadır. 1719 tarihinde Büyük Üstadlığa atandığında Masonluk bir çıkmaz içindeydi. Onun teşvikiyle birçok soylu bu teşekküle girmiş, devamlılık alışkanlığını kaybedenler tekrar yuvaya dönmeğe başlamışlardır. Spekülatif Masonluk onun sayesinde prestij kazanmıştır. Bu başarıyı müteakip Désaguliers Büyük Üstadlıktan çekilme olgunluğunu göstermiştir.

C — XVIII. Yüzyıl Spekülâtif Masonluğundaki Yeri

J.T: Désaguliers'nin XVIII. yüzyıl İngiliz Spekülâtif masonluğuna ne gibi katkılarda bulunduğunu anlayabilmek için düşüncelerini ana hatlarıyla belirtmek gerekir.

Büyük Üstad Warton Dükü'nün talimatı üzerine Anderson tarafından kaleme alınan gerek 1723, gerekse 1738 tarihli Mason Nizamnameleri tümüyle Désaguliers'nin düşünceleri doğrultusunda gerçekleşmiştir. Masonları birbirine ve mensubu buldukları Localara, tüm Locaları Büyük Locaya bağlayan esaslar bu nizamnamelerde belirtilmiştir.

Bir kardeşlik zinciri içinde tüm masonları bir birine bağlayan esaslar, bir taraftan Tanrı ve din hakkındaki görüşlerinde; diğer taraftan devlet ve fert arasındaki ilişkilere taallük eden görüşlerinde yatmaktadır.

1. Tanrı ve din anlayışı :

İçinde yaşadığımız evren bir nizam ve uyumluluk evrenidir. Güneş, ay, yıldızlar ve galaksiler en ufak bir aksaklık göstermeden seyirlerini takip etmektedir. İrili ufaklı bütün canlı varlıklar değişmez kurallar içinde doğmakta, gelişmekte ve ölmektedir. Evreni böyle

değişmez kurallar içinde tutan yüce bir Varlık olması gerekir... Bu yüce varlığı inkâr etmesi için insanın olması gerekir.

Vahiy yoluyla nazil olmuş dinler, insanları bu yüce varlığa yöneltme yoluna gitmişlerse de, topyekûn bir birliği kuramamışlardır. Çünkü bu amaca iman yoluyla ulaşmak istemişlerdir. Bu yolun tefsirinde ise birbirinden farklı doğmalar ortaya çıkmıştır.

Masonluğun hedefi beşeriyetin fikrî ve sosyal birliğini sağlamaktır. İtikadı, bilimsel, ahlâki ve sosyaldır. Bunun dışında dinî itikadını, herkes kendisine saklar; bu hususlar locada kesinlikle tartışılmaz. Masonda aranan vasıf, şerefli, dürüst ve tolerans sahibi hür bir insan olmasıdır. Böylece masonluk ortak inançlara sahip olunan bir merkez, kardeşliğin teessüs ettiği bir mabed haline gelecektir.

2. Devlet ve fert arasındaki ilişkiler :

Kardeşlik bağları ancak, çatışmadan uzak, bir barış ortamı içinde kurulup gelişebilir. Onun için Mason sulhsever bir insandır. Vatandaşı bulunduğu ülkenin yasalarına son derece saygılıdır. İçinde yaşadığı toplum başta olmak üzere bütün insanların refahı için elinden gelen gayreti gösterecektir. Politika onun alanı dışındadır.

Böylece, Désaguliers'nin düşünceleri doğrultusunda teessüs eden fikrî masonluk tek başına, ne bir dernek, ne bir din, de bir akademi olmakla beraber, bu kimliklerin hepsi onun bünyesinde mevcuttur.

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Dündar Erendağ	Kurulduğumuz Oda	21.1.1991
Kültür	Zühtü Sezer	Ma.: 'ik Açından İletişim Medyaları	18.1.1991
Ülkü	Meriç Türkeş K.:	Masonluk Tarihi	
		Operatif ve Spekülatif M.: 'luk	17.1.1991
Kardeşlik	Atilla Celal Bayar	Masonluk Tarihi II Anderson Yasaları	
		İngiltere Büyük Locası	14.2.1991
Hürriyet	Nusret Semi	Üç Basamağın Yorumu	5.2.1991
Atlas	Abdurrahman Erginsoy	Yunus EMRE ve İnsan	6.2.1991
Müsavat	Celil Layıktez	İlk Manuskripler	8.2.1991
Libertas	T. Arıkan	Emeklilik İnsanların Korkusu	30.1.1991
Hakikat	İsmail Peker K.:	Mabedimizi Yapmak İçin Akıl ve Hikmet	
		Bize Yol Göstersin	13.2.1991
Ahenk	Abdulkadir Erengül K.:	Kardeşlik ve M.: 'luk	30.1.1991
Fazilet	Cavit Yenicioğlu K.:	Neden ve Niçin Buradayız	15.1.1991
	Ulvi Altekin K.:	Masonik Davranış	12.2.1991
Erenler	T. Batman K.:	Geleneksel ve Çağdaş Masonluk	11.1.1991
Delta	Tuncel Gülsoy	Doğudaki Gelişmelerden Masonluğun	1
		Beklentileri	14.1.1991
	Melih Yönsel K.:	Son İlimi Buluşlar, Geleneksel Görüş	
		ve Felsefeleri Sarsmakta mı?--	28.1.1991
	Mesih Altınyıldız	Zaman Değeri ve Değerlendirmesi	11.2.1991
Ülke	Özgür Polvan	Masonluk ve Felsefe	8.1.1991
	Sefkat Rıza Kırkpınar K.:	Değişik Bir Bakışla Hayyam	5.2.1991
	Kemal Sünder K.:	Müzikte Sembolizmanın Anlamı ve Türk	
		Müziğindeki Sorunları	21.1.1991
	Ertuğrul Gaziogulları K.:	1991 Sevgi Yılında Yunus EMRE	4.2.1991
Hümanitaş	M. Akif Akev K.:	Gizli İlim'e Giriş	29.1.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Devrim	Akman Gökçatan	Mason Olmak	9.1.1991
	Tanju Koray	Hür Masonlukta Landmarklar	23.1.1991
	Tamer Ayan	24 Birimlik Cetvel	6.2.1991
Hisar	Tunç Timurkan K.:	M.: 'lukta Eğitim	12.2.1991
Üçışık	Yaşar İksavaş K.:	M.: 'ik Konularda Kısa Bir Gezinti	17.12.1990
Gün	Samim AS K.:	M.: 'nik Yaşamımızda Nasıl	
	Kemal Güçkan K.:	Davranmalıyız ne Beklemeliyiz	6.2.1991
Başak	Aydın Sarman K.:	Masonluk ve Felsefe	31.1.1991
	Özgür Polvan		
İrem	Çınar Şahenk	Masonik İlkelerin Harici	
	Ergun Çobanoğlu Neşet Akdağ	Hayata Yansıtılması	1.2.1991
Meş'ale	Nedim Gürmen		
	Ayhan Sayras	Anderson Anayasası	16.1.1991
	Güngör Önal K.:	Türkçemiz	30.1.1991
Anadol	Sedat Toydemir K.:	Teklif ve Tahkikat	13.2.1991
	Rüçhan Altuğ K.:	Gönlümüzde Yatan M.: 'luk	25.12.1990
	Nezih Rona K.:	Hürriyet ve Masonluk	8.1.1991
	Tanju Koray K.:	Landmark'lar	22.1.1991
Akıl ve Hikmet	Aktan Okan	Masonluk ve Hürriyet	5.2.1991
	Halûk Ege	Masonluk ve Kadın	7.2.1991
Boğaziçi	Nadir Sarışeker	Maslow'un İhtiyaçlar Teorisine Göre	
		Masonluğun Yeri	23.1.1991
Yeditepe	Eroj Değerli	İletişim ve Masonik Düşünce	17.1.1991
	İlker İnal K.:	Görev Bilinci	14.2.1991
G. İstanbul	Reşit Ata K.:	Tekris	11.1.1991
Tanyeri	Kemal Tunusluoğlu	DAMLALAR	18.1.1991
	Ferhan Dinçer	Şiirlerle Masonluk	1.2.1991
Sadakat	Ahmet Akkan	Akıl Yolu ile İman ve Ahlaka Yöneliş	22.1.1991
Marmara	Ahmet Kurtaran K.:	Çağdaş Olmayan Bir Toplumda	
		M.: 'luğu Bekleyen Tehlikeler	13.2.1991
Dostluk	Moiz Berker	Kardeş Olarak Aramıza	
		Kabul Edeceklerimiz	2.2.1991

ANKARA

Uyanış	Turan Kutman	Terimler	4.1.1991
	Kurtuluş Çelebi	Yazılı Olmayan Kurallar	1.2.1991
Doğuş	Yaşar Aysev	Yunus Emre ve Sevgi	22.1.1991
Yükseliş	Sedat Bayer K.:	M.A.: Eğitimde Kendi Kendine Telkin	3.1.1991
	Tahsin Karadeniz	Maddi ve Manevi Zenginliğin	
İnanış		Kötüye Kullanılması	7.2.1991
	Hüseyin Bilgin	Muh.: İsmet BİLGİN K.:	14.1.1990

LÖCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Bilgi	Cemal Ertan Osman Şensoy	Bugünkü Değişiklikler Çevresinde Nato'nun Durumu ve Masonik Düşünce Masonluğun İngiltere'deki Gelişimi ve Bugünkü Durumu	16.1.1991 6.2.1991
Dikmen Arayış	Gürhan Özdemir Cahit Meço	Ürolojik Sorunlar Masonik Yaklaşım Açısından Atatürk ve İlkelerimiz	17.1.1991 15.1.1991
Üçgöl	Orhan Dinç Cahit Çeltikçi	Üstad Sorumluluğu Masonlukta Felsefi Dereceler	5.2.1991 12.12.1990
Ahiler	Orhan Sağcı Kaya Yazgan Seckin Otman	Yurtdışı Masonik Çalışmalar Şovalyelik Geçmişimize Bir Gezinti İnsan Bir Şeyi Sevmedikçe Onu Anlayamaz Öğrenemez	12.12.1990 13.12.1990 24.1.1991
G. Mimarları	Hasan Kazanoğlu Hasip Sözen	Masonluk ne Değildir Kimyasal Silahlara Karşı Sivil Savunma	15.1.1991 5.2.1991
Eşitlik	Sami Ataoğlu	Masonlukta Düzen	12.2.1991
Yunus Emre	Berati Reisoğlu Yücel Kanpolat	Baş Basamak Bilim ve Laiklik	16.1.1991 16.1.1991
İlke	Özkaya Akçağlar	Kabul Edilmiş Masonluğun Kuruluşu ve Sonrası	8.2.1991
Erdem	Halil Mülküs Mesrur Aktül	M.: 'lik Yönetime İlişkin Görüşler Temel Kavramlarımızla İlgili M.: luğun Tanımı	29.1.1991 5.2.1991
Denge	Timur Gürkan K.: Atıl Ersan K.: Aytek İtez Levent Güray	Bir Konu — Bir Soru — Bir Eleştiri 1 Körfez Krizi — Türkiye 2 Bir Konu — Bir Soru Bir Eleştiri 2 Mikelanjin Mektupları	8.1.1991 14.1.1991
Tolerans	Sami Gürün K.:	Yine Sevgi Üzerine	9.1.1991
Başkent	Erdem Evren K.:	Değerlilik Üzerine Bir Sohbet	7.1.1991

İZMİR

Nur	Feridun Bilginer	Mason, Masonluk, Yapısı Amacı	6.2.1991
Gönül	Ekrem Sarısoy Özkan Aras	Evrin Marko'dan Mikro'ya Felsefe Nedir	13.12.1990 24.1.1991
İrfan	Ünlü Yukaruc K.:	M.: Ca Yaşamak M.: Ca Düşünmek	14.1.1991
Ümit	Yüksel Kazımcı K.: Ethem Ali Leblebicioğlu	Masonik Görev ve Anlayışı Hırslarımızdan Arınabiliriz Hırslarımızdan Arınamayız	22.1.1991 29.1.1991
Ephesus	Saim Efelerli Samuel Azar K.:	Fiziğin Evrimi Hür Masonluğun Tarihçesi	10.12.1990 7.1.1991
Eyelm	Saim Efelerli Rauf Uçucu K.: Adem Güler	Fiziğin Evrimi Bilim üretimi ve Bilim Ahlakı Yaşamda Sembolizma	10.12.1990 7.1.1991 21.1.1991

KONU**TARİH**

Ege	Ekrem Sarısoy	Evrin Mikro'dan Makro'ya	13.12.1990
Başarı	Burhan Ceyhan	Değişmeliyiz Ama Nasıl	14.12.1990
Üçsütün	Özkan Aras	DEMIOURGOS	31.1.1991
Karşıyaka	Türkhan Slem	Hatayı Düzeltme ve İtiraf	22.1.1991

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB. MAŞ. İNTİKAL TARİHİ
İsmet Perin	İzmir 1923	18.02.1960	Gönül	16.11.1990
Ali Rıza Oktay	Gediz 1900	28.02.1950	Doğuş	24.06.1990
Mehmet Yıldırım		27.1.1978	Üçnur	30.7.1990
Selman Kaptanoğlu	İst. 1902	7.5.1949	Uyanış	00.00.1990
Cevat Atay	Yalvaç 10.11.1932	1.3.1974	Uyanış	10.11.1990
Benjo Alaton	İst. 1933	5.10.1966	Atlas	23.11.1990
Turhan Özek	Bursa 1937	7.3.1985	Üçnur	26.11.1990
Nevzat İhan Şen	Karaman 1929	09.5.1969	Kültür	30.06.1990
Nedim Zaim	Bursa 1921	05.03.1951	Sevgi	11.08.1990
Ali Sami Yen	Tikveş 1906	31.10.1961	Kültür	05.12.1990

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

Ebd. Maş'a intikal eden kardeşlerimize Ev.'in U., Mi.'ndan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

Mimar Sinan Dergisi

75-78 Fihristi

Derleyen : Günen İPEKÇİ

KONULAR FİHRİSTİ

EN MUH. BÜYÜK ÜSTAD MESAJLARI

ALSAC O.	90.75. 4
ALSAC O.	90.76. 4
ALSAC O.	90.77. 4
ALSAC O.	90.78. 4

ARAŞTIRMA

İDEAL Muh. L.'nin kuruluş tarihi hakkında (Umur S.)	90.76. 6
Tarihsel araştırma yöntemleri Anderson vb (Layiktez C.)	90.76.10
Metagozmogoni'den Parakozmoloji'ye masonik 'esprit' ile yaklaşımı (Erengül F.)	90.76.25
Kartal sembolü ve masonluktaki yeri (Akkan A.)	90.77.33
Akasyayı görmek, gönyeden pergele geçmek (Akkan A.)	90.78.38

DENEME

Erdemden yola çıkan masonik derinlik üzerine bir deneme (Önal A.)	90.77.75
Hürmasonlukta 'G' harfinin kökeni ve anlamı (Ayan T.)	90.78.56

İNCELEME

Türkiye (Layiktez C.)	90.75.64
-----------------------	----------

MASONİK KONULAR

Masonluğu seviyorum (Erengül F.)	90.75.17
Ölümsüzlük üzerine (Karakullukçu N.)	90.75.20
Masonlukta Vicdan (inanç) özgürlüğü (Kökdamar Y.)	90.75.27
Araştırma locaları (Layiktez C.)	90.75.43
Senelik kelime(ler) (Erginsoy A.)	90.76.18
Neden değişik (Temel R.)	90.76.36
Sevgi üzerine (Altınay O.S.)	90.76.65
Masonik mezartaşları (Uygur Ü.)	90.76.71
Masonik eğitim ve öğretim (Erginsoy A.)	90.77.15
Gerçek masonluk (Berker M.)	90.77.21
Türkler ve masonluk (Rona N.)	90.77.29
Masonların düşünce evrimine katkısına kısa bir bakış (Arkun E.)	90.77.65
Bilimsel çalışma ve masonluk (Ferman C.)	90.78. 9
Basile Valentin'in «Rebis»i üzerine mistik ve gnostik yaklaşım (Haesle J, çeviren Erengül F.)	90.78.40
Kaos'tan hürriyete (İşmen İ.)	90.78.53

MASONİK ESASLAR

Masonlukta dogma (Temel R.)	90.75.55
İçimizdeki kuvvetler (Temel R.)	90.78.27

MASONLUK TARİHİ

Yerküre-Gökküre (Ayan T.)	90.76.39
Tampliye şövalyeleri (Temel R.)	90.77.27
Masonluğa yapılan yakıştırmalar (Altuğ R.)	90.77.38
Türk masonluk tarihinden birkaç yaprak (Erginsoy A.)	90.78.17
'Schaw yasaları (Layiktez C.)	90.78.25
Hürmasonluğun doğuşu (Rona N.)	90.78.32

TARİH

Tanzimat Gülhane hattı hümayunu'nun 150 yıldönümü (İşmen İ.)	90.75. 7
New York Hürriyet abidesi (Akev M.F.)	90.76.19
Dürziler, Al-Hakim ve 1. haçlı seferi (Layiktez C.)	90.77. 7

FELSEFİ KONULAR

Gerçekler (realite) aleminde hakikatı (verite) arayan adam (Akkan A.)	90.75.58
Aklın ışığında inanç (Özdem İ.)	90.76.56

DEĞİŞİK KONULAR

Ahi'lik üzerine (Kesin Y.)	90.77.47
Mithra (Novella V. çeviren Erginsoy A.)	90.77.51

ÜNLÜ MASONLAR

Ziya Umur kardeşin aziz hatırasına (Erman S.)	90.78. 6
---	----------

OLAYLARIN İÇİNDE

Madazlıoğlu R.	90.75.81
Erman S.	90.76.73

LOCALARDAN HABERLER

Mimar Sinan	90.75.85
Mimar Sinan	90.76.75
Mimar Sinan	90.77.78
Mimar Sinan	90.78.73

ARAMIZDAN AYRILANLAR

Mimar Sinan	90.75.98
Mimar Sinan	90.76.80
Mimar Sinan	90.77.80
Mimar Sinan	90.78.80

FİHRİST

İpekçi G.	90.75.99
-----------	----------

DÜZELTME

Bir düzeltmedeki değerlendirmeler üzerinde (Gürün S.)	90.75.76
Erengül A.	90.75.79

YAZARLAR FİHRİSTİ

A

AKEV M. F.

New York Hürriyet abidesi	90.76.19
---------------------------	----------

AKKAN A.

Gerçekler aleminde hakikati arayan adam	90.75.58
Kartal Sembolü ve masonluktaki yeri	90.77.33
Akasyayı görmek, gönyeden pergele geçmek	90.78.38

ALSAÇ O.

SDR

En Muh. Büyük Üstad Mesajı	90.75. 4
En Muh. Büyük Üstad Mesajı	90.76. 4
En Muh. Büyük Üstad Mesajı	90.77. 4

En Muh. Büyük Üstad Mesajı	90.78. 4
ALTUĞ R.	
Masonluğa yapılan yakıştırmalar	90.77.38
ALTINAY O. S.	
Sevgi üzerine	90.76.65
ARKUN E.	
Masonların düşünce evrimine katkısına kısa bir bakış	90.77.65
AYAN T.	
Yerküre-Gökküre	90.76.39
Hürmasonlukta 'G' harfinin kökeni ve anlamı	90.78.56
B	
BERKER M.	
Gerçek masonluk	90.77.21
E	
ERENGÜL F.	
Masonluğu seviyorum	90.75.17
Metakozmogoni'den Parakozmolojiye Masonik 'Esprit' ile yaklaşım	90.76.25
Basile Valentin'in 'Rebis'i üzerine mistik ve gnostik yaklaşım	90.78.40
ERGİNSOY A.	
Senelik kelime(ler)	90.76.18
Masonik eğitim ve öğrenim	90.77.15
Mithra	90.77.51
Türk Mason tarihinden birkaç yaprak	90.78.17
ERMAN S.	
Olayların içinden	90.76.73
Ziya Umur kardeşin aziz hatırasına	90.78. 6
F	
FERMAN C.	
Bilimsel çalışma ve masonluk	90.78. 9
G	
GÜRÜN S.	
(Bir düzeltmedeki) değerlendirmeler üzerine	90.75.76
H	
HAESLE J.	
Basile Valentin'in «Rebis»i üzerine mistik ve gnostik yaklaşım	90.78.40

I

İPEKÇİ G.	
Fihrist	90.75.99
İŞMEN İ.	
Tanzimat, Gülhane Hattı Hümayunu'nun 150. yıldönümü	90.75. 7
Kaos'tan Hürriyete	90.78.53

K

KARAKULLUKÇU N.	
Ölümsüzlük üzerine	90.75.20
KESKİN Y.	
Ahi'lik üzerine	90.77.47
KÖKDAMAR Y.	
Masonlukta vicdan (İnanç) özgürlüğü	90.75.27

L

LAYİKTEZ C.	
Araştırma locaları	90.75.43
Türkiye	90.75.64
Tarihsel araştırma yöntemleri Anderson vb	90.76.10
Dürziler, Al-Hakim ve 1. haçlı seferi	90.77. 7
Schaw yasaları	90.78.25

M

MADAZLIOĞLU R.	
Olayların içinde	90.75.81

N

NOVELLA V.	
Mithra	90.77.51

Ö

ÖNAL A.	
Erdemden yola çıkan masonik derinlik üzerine bir deneme	90.77.75
ÖZDEM İ.	
Aklın ışığında inanç	90.76.56

R

RONA N.	
Türkler ve Masonluk	90.77.29

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message from M.W. Grand MasterOrhan ALSAÇ
6. Bro. Orhan ALSAÇ Nesip AKSÜT
7. Bro. Ziya UMUR Ahmet AKKAN
11. Resne Lodge and a Seal Suha UMUR
17. The Edimburgh MS. Nr. 1696 Celil LAYIKTEZ
23. Symbols Raşid TEMEL
26. Turning Towards Faith and Morality
By Way of WisdomAhmet AKKAN
31. The Entered Apprentice -
The Rough Ashlar Episode Tamer AYAN
42. Masonry and FreedomNezih RONA
46. Solicitation in Masonry Mişel MARGULİES
54. What Masonry Says Argun BERKER
58. The Basic Principle of EvolutionAli İffet AKTAN
65. Jean Theophile Desaguliers A. Hikmet ÖZÜMERZİFON
70. News From Our LodgesMimar SİNAN
74. In Memoriam Mimar SİNAN
75. Index Günan İPEKÇİ

Address : 25, Nuruşiya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1991

NO : 79